

Anotace jednotlivých projektů realizovaných v roce 2011:

Projekty zaměřené na činnost „Mapování výskytu určitého ohroženého druhu a skupin ohrožených druhů“

Projekt č. 111102, ZO ČSOP Alter meles - Mapování endemitu *Sorbus rhodanthera* a *Daphne mezereum* na Chlumské hoře – II. etapa .

Garant: Karel Kříž

Celkem bylo zmapováno 224 jedinců *Sorbus rhodanthera*, 24 ks *Daphne mezereum* a 12 nálezů *Sorbus torminalis*. Výsledky mapování byly zaznamenány do databázové aplikace AOPK. Patrně z důvodu silného vlivu okusu na semenáčky *Sorbus rhodanthera* lze u dospělých jedinců pozorovat mnohokmenovatení, většina jedinců má dva nebo více hlavních kmenů. *Daphne mezereum* byl mapován pouze okrajově a to vzhledem k tomu, že výsledky programu biodiverzity byly známy až po opadu květů a semen, a tak bylo mapování tohoto druhu velmi komplikované. *Sorbus torminalis* byl mapován společně se *Sorbus rhodanthera*. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111104, Českomoravské sdružení pro ochranu přírody - Mapování kriticky ohroženého taxonu snědek pyrenejský kulatoplodý *Ornithogalum pyrenaicum* L. subsp. *sphaerocarpum* (Kerner) Hegi v Hostýnských vrších a okolí.

Garant: Ivana Jongepierová

V rámci projektu bylo v roce 2011 vyhodnoceno rozšíření taxonu celosvětové i na území ČR, ve vymezeném území bylo zjištěno, resp. ověřeno 13 lokalit. Byly shromážděny dostupné údaje o ekologii druhu, které byly porovnány s novými poznatky získanými při zpracování projektu. Podařilo se vůbec poprvé zjistit skutečný stav populace v jedné ze dvou oblastí výskytu taxonu v České republice, přičemž počet kvetoucích rostlin v roce 2011 byl 1310. Na základě vyhodnocení zjištěných údajů byly stanoveny zásady pro ochranu druhu (ochranářský management) v jednotlivých lokalitách, bez jejichž aplikace hrozí jeho vymizení. Nálezová databáze ochrany přírody byla doplněna daty o výskytu taxonu, přičemž množství dodaných dat ze současné doby několikrát převyšuje počet stávajících údajů. Pořízené fytoecnologické snímky budou dále poskytnuty České národní fytoecnologické databázi, která k dnešnímu dni obsahuje pouze dva s výskytem taxonu. Výsledky projektu budou poskytnuty příslušným orgánům ochrany přírody (Krajský úřad Zlínského kraje, pověřený obecní úřad, příp. MŽP) a AOPK ČR pro využití při praktické ochraně taxonu a zajištění provedení administrativních opatření. Byly shromážděny podklady, které budou publikovány v odborné literatuře. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111105, DRN - sdružení pro ochranu a výzkum přírody - Mapování výskytu ohrožených druhů vyšších rostlin (zejména kategorie C1 a C2) a mapování invazních druhů rostlin (zejména rodu křídlatka a bolševník velkolepý) v západní části přírodního parku Vyšebrodsko.

Garant: Květa Morávková

Bylo zaznamenáno celkem 60 výskytů vybraných druhů na celkovém počtu 40 lokalit. Ve většině případů se jedná o zcela nové nálezy, pouze v 5 případech jde o ověření už v minulosti udávaného nálezu (např. ověření výskytu všivce lesního a tučnice obecné). Nejvýznamnější je nález kriticky ohrožené měkčilky jednolisté (*Malaxis monophyllos*), kriticky ohrožené ostřice dvoudomé (*Carex dioica*) a kriticky ohrožené vratičky heřmánkolisté (*Botrychium matricariifolium*), v kategorii silně ohrožených druhů byla např. zjištěna řada lokalit rosnatky okrouhlolisté (*Drosera rotundifolia*), jedna lokalita vstavače mužského (*Orchis mascula*) a kyhanky sivolisté (*Andromeda polifolia*). Rovněž

významný je nález tří lokalit ostřice blešní (*Carex pulicaris*) a po jedné lokalitě tolije bahenní (*Parnassia palustris*), jestřábníku myší ouško (*Hieracium lactucella*) a vratičky měsíční (*Botrychium lunaria*). O zachovalosti biotopů pcháčových a ostřicovorašeliníkových luk svědčí např. roztroušený výskyt vachty trojlisté (*Menyanthes trifoliata*), sítiny ostrokvěté (*Juncus acutiflorus*) a vrby rozmarýnolisté (*Salix rosmarinifolia*). Byla potvrzena vysoká koncentrace lokalit čilimníku nízkého (*Chamaecytisus supinus*), který ve sledované oblasti roste jednak na osluněných místech s nezapojenou vegetací podél lesních cest, jednak na suchých okrajích luk a pastvin, na kterých preferuje jižní expozici. Dvě zjištěné lokality zárazy bílé (*Orobanche alba*) potvrzují propojenost jihočeských lokalit s podunajím v okolí Vyšebrodského průsmyku. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111106, ZO ČSOP Hořepník - Mapování výskytu kriticky ohroženého druhu škardy panonské *Crepis pannonica*.

Garant: Václav Somol

Realizátor od smlouvy odstoupil.

Projekt č. 111107, ZO ČSOP Hořepník - Sledování populací tořiče včelonosného (*Ophrys apifera*) v delším časovém horizontu Pokračování projektu pátá vegetační sezóna.

Garant: Ivana Jongepierová

Na základě projektu bylo zjištěno, že rostliny oštitkované na obou lokalitách na počátku projektu v r. 2007 rostly maximálně 2 – 3 roky. Na jejich místě vyrostly v těsné blízkosti i větší vzdálenosti postupně mladé rostliny. Dále bylo zjištěno, že rostlina dosáhne v ideálních podmínkách květu schopnosti za 3 až 4 roky. *O. apifera* se chová jako mediteránní rostlina i v naší středoevropské přírodě. Listové růžice mladých sterilních rostlin se přes léto zbavují listů a zatahují se do podzemních orgánů. Také se potvrdilo na obou lokalitách, že se většina rostlin *Ophrys apifera* vyskytuje kolem keřů. Zejména na lokalitě Zouvalka se ukázalo, že pokud budou plochy koseny na nízké trávníky a drasticky káceny porosty křovin, dochází k rychlému úbytku výskytu květu schopných rostlin na volných plochách. Je nutné udržet pro rostliny tořiče původní stanovištní podmínky. To znamená roztroušené keře, které zaručí toulavý stín nebo polostín. Management musí být veden na lokalitě PR Zouvalka s ohledem na biologii rostlinného druhu *Ophrys apifera*, který byl hlavním důvodem zřízení ochrany tohoto území. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111108, ZO ČSOP Hořepník - Mapování výskytu kriticky ohroženého druhu lýkovce vonného (*Daphne cneorum*).

Garant: Karel Kříž

Mapování kriticky ohroženého lýkovce vonného proběhlo třetím rokem. Jedná se v podstatě o pokračování, při kterém byly domapovány zbývající čtyři lokality na jižní Moravě. Tím byla dokončena aktualizace údajů o výskytu, velikosti a vitalitě populací lýkovce vonného v ČR. Data získaná při mapování lýkovce vonného byla zapsána do dotazníku AOPK ČR pro mapování a monitoring ohrožených druhů rostlin, který je totožný s kartou lokality druhu pro záchranný program. Výsledky mapování mohou být využity jako výchozí podklad pro přípravu záchranného programu (Programu péče) pro lýkovec vonný. Výsledky mapování budou předány příslušným orgánům ochrany přírody k dalšímu využití v ochraně lokalit. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111109, ZO ČSOP Kulíšek - Mapování výskytu ohroženého rašeliníštního mechu *Drepanocladus polygamus* v jižních Čechách.

Garant: Václav Somol

Na základě projektu bylo zjištěno, že na území jižních Čech roste *D. polygamus* na pěti recentně ověřených lokalitách. Na žádné z dalších osmi navštívených lokalit nalezen nebyl. Na třech z ověřených lokalit jsou populace kriticky malé a snadno zranitelné, pouze na lokalitách Staré jezero a Ruda u Horusic jsou populace větší a při zachování stávajících podmínek na lokalitách snad dostatečně stabilní. Ukázalo se, že studovaný druh je v jižních Čechách méně častý, než se předpokládalo, a totéž se dá očekávat i na ostatním území ČR. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111111, Sagittaria - Monitoring vybraných druhů vstavačovitých na moravských lokalitách.

Garant: Ivana Jongepierová

Na základě projektu bylo zjištěno, že velikosti sledovaných populací jsou oproti minulým rokům podprůměrné, na žádné lokalitě nebyl zaznamenán nárůst ve velikosti populace. Ba naopak na některých lokalitách nebyly sledované druhy v roce 2011 zaznamenány (Loupežník, Na hůrkách, Domašov nad Bystřicí). Jednou z příčin zjištěného stavu může být teplotně a srážkově podprůměrná zima a výskyt mrazů v průběhu května. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111112, ZO ČSOP Silvatica - Mapování výskytu křivatce českého v povodí Zákolanského potoka.

Garant: Ivana Jongepierová

V rámci projektu bylo ve vymezeném území evidováno 16 lokalit křivatce českého (*Gagea bohemica* subsp. *bohemica*). Po odečtením dvou lokalit, které jsou již nějakou dobu známy (Kolečská stráž, Otvovická skála), zůstává 14 „nových“ lokalit a to i z území, kde v minulosti byl proveden botanický inventarizační průzkum (Pazderna, Čičovický kamýk) či byly ochranou přírody jinak sledovány (PP Kněžívka). Na většině nalezených (a navštívených) lokalit jsou populace křivatce málo početné (počet kvetoucích exemplářů nepřekročil 30), mezi tyto lokality patří například Kolečská stráž, Malé Čičovice – kóta 339 či populace v PP Kněžívka a Čičovický kamýk. Ve spolupráci s Českou botanickou společností byla do území provedena exkurse, při níž byly navštíveny některé lokality křivatce v severní části zájmového území. Výsledky projektu jsou připravovány také k publikaci formou článku v regionálním časopise Muzeum a současnost, řada přírodovědná. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111113, ZO ČSOP Silvatica - Monitoring populací a stavu lokalit hořečku nahořklého (*Gentianella amarella*) a h. drsného (*G. obtusifolia*).

Garant: Ivana Jongepierová

V roce 2011 byla v rámci projektu provedena aktualizace recentních lokalit hořečku nahořklého a hořečku drsného a monitoring počtu kvetoucích exemplářů a záznam managementu dle metodiky a v plném rozsahu projektu. Na celém území ČR bylo (v pojetí metodiky tohoto průzkumu) zaznamenáno 68 lokalit hořečku nahořklého (*Gentianella amarella*), a 11 lokalit hořečku drsného Sturmová (*Gentianella obtusifolia* subsp. *sturmiiana*). V případě *G. obtusifolia* subsp. *sturmiiana* jde zřejmě o všechny lokality, které jsou v této chvíli botanické veřejnosti na území ČR známy. V případě *G. amarella* jsou pravděpodobně botanické veřejnosti známy ještě další lokality, které zde zmíněny nejsou. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111114, ZO ČSOP Silvatica - Ohrožené druhy rostlin Džbánu III.

Garant: Ivana Jongepierová

Celkem bylo v rámci projektu zmapováno 334 lokalit chráněných či v území vzácných druhů, přičemž bylo mapováno celkem 84 druhů. Dále byl prověřen stav lokalit *Gentianella germanica* ssp. *wettsteinii*, uváděných Houdou v roce 1969 a byla provedena revize loňských a předloňských nálezů druhu *Adenophora liliifolia*, ve všech případech byl druh potvrzen, takže lokalit je celkem pět. Většina zjištěných nálezů se nachází v lese a řešitelé na téma těchto nálezů průběžně komunikovali s pracovníky LČR. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 111115, ZO ČSOP Silvatica - Mapování ohrožených druhů plevelů na Litoměřicku.

Garant: Ivana Jongepierová

Mezi nejvýznamnější výsledky tohoto projektu patří nálezy recentních lokalit u kriticky ohrožených druhů: *Galium tricornutum* a *Nigella arvensis*. Zvláště v případě svícele trojrohého je potěšitelná existence několika vitálních populací v území. Vedle těchto nejohroženějších segetálních druhů byla nalezena celá řada druhů silně ohrožených. Nicméně se nepodařilo potvrdit výskyt některých plevelů z minulosti z území dokladovaných. Výsledky projektu budou zpracovány do formy souborného článku týkajícího se plevelové flóry Českého středohoří a připraveny pro publikování v odborném botanickém periodiku. Výsledky předcházejících „plevelových“ projektů publikovány v časopise Zprávy České botanické společnosti, v současnosti je připravován článek o plevelové flóře Českého krasu, vycházející z

výsledků projektů financovaných programem Ochrana biodiverzity. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121102, ZO ČSOP Ochrana herpetofauny - Sledování změn populace v rámci projektu "Udržování výskytu Zamenis longissimus".

Garant: Jiří Vojar

V rámci projektu došlo k nákupu endoskopu s třímetrovou sondou od fy Conrad, která umožňuje nedestruktivní kontrolu obsazení zimovišť a úkrytů na vybudovaných podpůrných útvarech i nahlížení do přírodních skrýší, doupných stromů apod. Ohebná sonda průměru 3mm a délky 3m má na konci reflektorek a minikameru, zachycený obraz se přenáší na obrazovku monitoru na opačném konci sondy. Využití a zapůjčování tohoto zařízení bylo nabídnuto prostřednictvím ÚVR i jiným ZO ČSOP, které potřebují kontrolovat nepřístupné dutiny.

Projekt č. 121104, ZO ČSOP Bukovina - Mapování výskytu chřástala polního a cvrčilek podél toku Libuňky a na Kozákovsku.

Garant: Daniel Křenek

Projekt se zbýval mapováním chřástala polního a všech tří druhů u nás žijících cvrčilek z rodu (*Locustella*) na vodním toku Libuňka v délce úseku 20,1 km a na Kozákovsku, které zahrnuje katastry jedenácti obcí. Projekt přinesl další informace o rozšíření a početnosti chřástala polního a našich druhů cvrčilek v uvedeném území, čímž splnil zadané cíle. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121105, ZO ČSOP Alter meles - Mapování výskytu mravenišť na Třebouňském vrchu – III. etapa.

Garant: Pavel Bezděčka

Cílem projektu bylo postupné domapování mravenišť na Třebouňském vrchu a monitoring již zmapovaných kolonií lesních mravenců. Mapování bylo zaměřeno také na vliv mravenců na okolní lesní ekosystémy, jejich vliv na dynamickém růstu kalamitních škůdců lesního hospodářství, vliv hospodářských zásahů na populační dynamiku lesních mravenců a vliv hustoty hnízd na půdní vlastnosti. Výstupem projektu je přehledně zpracovaná data včetně návrhů ochrany hnízd před poškozením. V roce 2011 bylo zmapováno 127 hnízd. Z toho bylo 27 hnízd *Formica rufa*, 75 *Formica polyctena* a 12 *Formica pratensis*. Ostatní hnízda se týkala jiných druhů mravenců a sice 1 hnízdo *Lasius platythorax*, 1 *Camponotus ligniperdus*, 1 *Myrmica scabrinodis*, 6 *Formica lemani*, 1 *Formica sanguinea*, 1 *Myrmica rubra* a 1 *Lasius niger*. Přímou na území Třebouňského vrchu bylo nalezeno jen 60 hnízd. Vzhledem k malému počtu výskytu hnízd lesních mravenců přistoupili řešitelé k mapování dalších území Karlovarského okresu. Výsledky mapování byly přesně zakresleny do digitálních map formou různých gis vrstev, což poskytuje dobré možnosti budoucí studie prostorových dat. Gis data byla tvořena exportem zadaných dat zařazených do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121106, ZO ČSOP Alter meles - Mapování rorýse obecného (*Apus apus*) na území města Karlovy Vary – II. etapa.

Garant: Petr Stýblo

Celkem bylo v rámci projektu nalezeno na území Karlových Varů 95 nálezů s odhadovaným množstvím hnízdících párů 339 párů, na území ostatních obcí bylo potvrzeno 33 nálezů s odhadovaným množstvím 210 párů. Výsledky inventarizace byly zaslány na místně příslušné stavební úřady. Stavební úřady tak byly poučeny o nutnosti, v případě zásahů do vnějších opláštění budov, zateplování, rekonstrukce nebo renovace střech a omítek, vyžádat si od žadatelů výjimku z ochranných podmínek zvláště chráněného živočicha. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121108, ZO ČSOP Alter meles - Mapování výskytu rodu *Triturus* v okrese Karlovy Vary – II. etapa.

Garant: Jiří Vojar

Cílem projektu bylo mapování čolků, ale i dalších druhů obojživelníků v uvedené oblasti s důrazem na dosud méně prozkoumané lokality. Data o výskytu obojživelníků byla vložena do nálezové databáze AOPK ČR. Mapování bylo

koordinováno Krajským střediskem AOPK ČR v Karlových Varech a jeho výsledky budou využity při řízeních o R6. Mapování bylo prováděno na celém území okresu Karlovy Vary, v menší míře též na ostatním území v okrese Sokolov s ohledem na domapování lokalit, které nebyly v průběhu roku 2008 mapovány. Koordinace práce a spolupráce při inventarizaci byla zajištěna Krajským střediskem AOPK ČR. Při terénní inventarizaci bylo stanoviště lokalizováno pomocí GPS, stručně popsáno a zaneseno do pracovních map pro další zpracování v nálezové databázi AOPK. Nálezová data byla zpracována v nálezové databázi AOPK.

Projekt č. 121109, ZO ČSOP Břeclav - Mapování výskytu sýčků obecných a sov pálených v okrese Brno-venkov v roce 2011.

Garant: Petr Orel

Na vybraném území okresu Brno-venkov o rozloze 200 km² probíhalo v roce 2011 mapování výskytu sýčků obecných a sov pálených. Byly zjištěny 3 lokality s výskytem sýčků obecných a 6 lokalit s výskytem sov pálených. Souřadnice těchto lokalit byly uvedeny do Nálezových dat AOPK. Ve zvukových nahrávkách byly identifikovány také další druhy sov (kalous ušatý, výr velký) a ostatních ptáků (čejka chocholatá, křepelka polní, koroptev polní, pěvci). Při mapování byly pro informování zájemců využity propagační letáčky „Sýček – ohrožený pták kulturní krajiny“ a „Sova pálená a sýček obecný – pomocníci v zemědělství“ a ukázky hlasů různých druhů sov (sýček, sova pálená, puštík obecný, kalous ušatý). Projekt přispěl ke zlepšení technických dovedností a zkušeností při získávání a vyhodnocování zvukových záznamů.

Projekt č. 121110, ZO ČSOP Buchlovice - Mapování výskytu doupných stromů na území Chřibů.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v LS Buchlovice, zejména v revíru Buchlovice a Buchlov (výjimečně Salaš) o celkové výměře cca 3000 ha. Stromy byly vyhledávány především ve starších porostech s vyšším předpokladem výskytu doupných stromů. Hustota označených stromů nebyla (po domluvě s revírníkem) zpravidla větší než pět stromů v jednom porostu. Realizátoři označili celkem 43 stromů různého stáří (19 dubů, 19 modřínů a 5 buků). Kde bylo možné přesné určení, byla v (na) označených stromech zjištěna přítomnost (hnízdění) kání (3), jestřábů (1), krahujců (1), doupňáků (1), výrů (1), datlů (1) a hmyzu (3). Stromy byly označeny modrými trojúhelníky (strana 10–15 cm) ve výčetní výšce. Nejčastěji se jednalo o stromy s hnízdy dravců (18 ks), stromy s dutinami (15), torza stromů (4) a významné stromy (2). Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121111, ZO ČSOP Buchlovice - Potravní spektrum jestřába lesního (*Accipiter gentilis*) v Chřibech.

Garant: Petr Orel

Hlavním výsledkem celého projektu je zjištění skladby potravního spektra jestřába lesního (*Accipiter gentilis*) v pahorkatině Chřiby za použití metody automatického snímání digitálními kamerami. Z výsledku aktuálního projektu, ale i projektů z dřívějších let je zřejmé, že výsledná data jsou velmi značně ovlivněna použitím konkrétní metodiky. Metoda za použití kamerových systémů se zdá být nejrepresentativnější. Nejčastější kořistí se stali ptáci rodu *Turdus*. Ze savců to pak byla *Sciurus vulgaris*. Podobné výsledky byly zjištěny i v předchozích letech. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121112, ZO ČSOP Alcedo - Potravní Mapování hnízdního výskytu ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) na Podblanicku a středním Povltaví v roce 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován od února do září 2011 na těchto tocích – řeky – Blanice, Sázava, Trnava, Želivka, nádrže – Želivka, Slapy, Trnávka, Sedlice, potoky – Benešovský, Břejlovský, Brodec, Brzina, Čestínský, Hodkovský, Chotýšanka, Janovický, Jesenický, Jevanský, Kocába, Konopištský, Křešický, Losinský, Martinický, Mastník, Mnichovka, Ostrovský, Řečický, Slupský, Strojetický, Štěpánovský, Vavřínecký, Vlkančický a Zahořanský. Celkem bylo prověřeno 450 km toků a přilehlých nádrží na území 2 100 km². Celkem bylo sledováno 42 hnízdišť ledňáčka říčního, na kterých v roce 2011 hnízdilo 24 párů. Z 96 % byla obsazena stálá hnízdiště. Bylo okroužkováno 258 jedinců (mj. v rámci projektu RAS), z toho 222 mláďat v hnízdě. Získaná data budou uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121114, ZO ČSOP Alcedo - Mapování brodivých ptáků na Podblanicku a jeho okolí v roce 2011.

Garant: Stanislav Chvátil

Na Podblanicku a v jeho okolí bylo v rámci projektu na místech, kde čápi v minulých letech nejméně jednou hnízdili, kontrolováno celkem 13 hnízdišť. Další kontroly proběhly místech, kde byla v minulých letech instalována umělá hnízda nebo byly pozorovány pokusy čápů o jejich stavbu - komíny, betonové sloupy nebo střechy zemědělských objektů (Bedřichovice, Bolinka, Keblov, Mladá Vožice, Nedvězí, Ostrov, Struhařov, Šternov, Tehov, Zbraslavice). Na sledovaném území bylo v roce 2011 pozorováno deset párů čápů bílých, které vyvedly 21 mláďat. Z neznámých důvodů opustil pár čápů bílých hnízdo na komíně kongresového centra Čapí hnízdo (Tomice - Dvůr Semtín). Na hnízdě v Sedleci - Prčici se pár čápů bílých během hnízdní sezóny zdržoval nepravidelně. Mezi kontrolovanými dospělými čápy bílými nebyl zaznamenán výskyt kroužkovaného jedince. Získaná data budou uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121118, RS ČSOP Iris - Průzkum saproxylofágních druhů brouků ve starém sadu v EVL Kosíř - lomy.

Garant: Václav Křivan

Při průzkumu v roce 2011 bylo nalezeno ve starém sadu v EVL Kosíř-lomy celkem 16 druhů saproxylofágních brouků, u nichž byla odhadnuta velikost lokální populace. Pro lokalitu byl navržen systém managementových zásahů především v zájmu širokého spektra saproxylofágních druhů brouků i jiného hmyzu obývající tato stanoviště. Cílem těchto zásahů je obnovit a udržovat pestrou mozaiku mikrobiotopů, které vytvoří vyhovující podmínky pro širokou škálu druhů živočichů i rostlin. Při konkrétních zásazích bude nezbytná spolupráce odborníků (entomolog, botanik, dendrolog, ...). Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121119, ZO ČSOP Kladská - Mapování zimovišť a sledování netopýrů Karlovarského a Plzeňského kraje.

Garant: Mojmír Vlašín

V roce 2011 byl v rámci projektu zjištěn počet netopýrů na již známých zimovištích a byla nalezena nová zimoviště netopýrů. Součástí projektu byl i netting a kroužkování netopýrů u vybraných důlních děl a propagace ochrany netopýrů v souvislosti s pořádáním Evropské noci pro netopýry. Rovněž bylo provedeno mapování letních kolonií netopýrů v CHKO Slavkovský les a mapování výskytu netopýrů napadených plísní *Geomyces destructans* (WNS). Získaná data budou uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121122, ZO ČSOP Kladská - Monitoring vybraných skupin hmyzu na bývalém vojenském cvičišti u Dolního Žandova.

Garant: Pavel Bezděčka

Na sledovaném cvičišti byly zaznamenány druhy teplomilné až xerothermní společně s horskými a chladnomilnými, druhy lesní i otevřených stanovišť, vysloveně vlhkomilné i vzácné vodní. Samozřejmě je to podmíněno pestrou skladbou biotopů, na které jsou jednotlivé druhy více nebo méně vázány, ale také tím, že se jedná o místo nenarušené negativní lidskou činností. Pro udržení či dokonce zvýšení druhové pestrosti nyní již léta nefunkčního vojenského cvičiště by bylo záhodno přistoupit k managementovým opatřením. Seznamy zjištěných druhů byly vloženy do databáze NDOP.

Projekt č. 121123, Sdružení Lacerta - Jesenické kamenolomy, mokřady a vodní toky - 2011.

Garant: Jiří Vojar, Martin Waldhauser

Cílem projektu bylo doplnit nálezovou databázi ochrany přírody o nová data k rozšíření obojživelníků, plazů, raků, vážek a dalších živočichů ve sledované oblasti, tj. podhůří Jeseníků, Rychlebských hor, Žulovské pahorkatiny a Zlatohorské vrchoviny (okres Jeseník, Olomoucký kraj). Snahou bylo ve spolupráci s orgány ochrany přírody aktivně napomáhat udržení alespoň současného stavu ve sledovaných lokalitách. Projekt byl realizován souběžně s projektem na mapování obojživelníků a plazů pro AOPK ČR a pro LČR, s.p.. Stejně jako v předchozích letech byl projekt zaměřen především na mapování, tj. zjištění nových údajů o rozšíření obojživelníků, plazů, vážek a raků v oblasti okresu Jeseník. Zvláštní pozornost byla věnována ubývajícím druhům: skokan hnědý, ropucha zelená. V roce 2011 byly do NDOP zaznamenávány i nálezy vzácnějších druhů ptáků a savců. Do databáze přibýlo více jak 80 nově mapovaných lokalit v okrese Jeseník.

Projekt č. 121124, ZO ČSOP Lubno - Mapování výskytu čejky chocholaté na Frýdlantsku v katastru obcí Lubno a Pržno.

Garant: Daniel Křenek

V pozorované lokalitě bylo v rámci projektu pozorováno 6 párů čejky chocholaté, které vyvedly celkem 10 mláďat. Bohužel 3 mláďata se pravděpodobně nedožila. Původem jejich úhynu může být špatný tělesný stav, nebo se staly potravou predátorů. Dalším velkým faktorem ovlivňující výskyt čejky chocholaté je rozšiřování zastavěného území a v první řadě nevhodné hospodaření při zemědělských pracích. Ať už to jsou zemědělské stroje, které likvidují hnízda, nebo nevhodná skladba porostů. Ve sledovaném území byla zničena cca 2 hnízda zemědělskou technikou při vláčení a dalších zemědělských pracích při ošetřování plodin. Pozorování v roce 2011 potvrdilo úbytek počtu hnízdicích párů oproti minulosti a snížení hnízdicích párů a lokalit výskytu čejky chocholaté oproti roku 2010 na pozorovaném území. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121125, Modron, občanské sdružení - Mapování modráška černoskvrnného (*Maculinea arion*) na Vyšebrodsku. Biotopové a managementové preference.

Garant: Alois Pavlíčko

Projekt řeší mapování a výzkum v oblasti, která byla doposud ochránářsky opomíjená. Pokud má dojít ke změnám v obhospodařování krajiny, je nutná podpora relevantními údaji z terénu a to nejen o výskytu druhu, ale i na zdejší druhy rostlin a strukturu krajiny, což uvedený projekt splnil. Současně řeší podklady pro další uchování nejceněnějších biotopů a společenstev s výskytem dalších ohrožených druhů rostlin a živočichů. Projekt je cílen na úzký pás mezi Vltavu, vodní nádrž Lipno a státní hranici s Rakouskem. Na východě a západě je potom ohraničen státními komunikacemi vedoucí k bývalým hraničním přechodům (Studánky a Zadní Výtoň). Sledované lokality nejsou v CHKO (území se pouze na západě přimyká CHKO Šumava), ani součástí žádného dalšího zvláště chráněného území a právě z tohoto důvodu jsou velice důležitá zjištění a podklady pro management, který musí po projednání a dohodě s vlastníky zajistit orgány ochrany přírody. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121126, Modron, občanské sdružení - Mapování doupných stromů nad Římovskou přehradou ve spolupráci s Lesy ČR.

Garant: Jaroslav Koleček

V rámci projektu bylo provedeno mapování ve starších porostech na území patřícím LČR, pob. Český Krumlov, konkrétně v porostech 11,12,14 a 15 věkového stupně na lesním pozemku p.č. 1314/1 v k.ú. Římov o rozloze 39,6 ha. Jedná se o členitý svažité terén spadající k římovské přehradě a do roklí s potoky. Vyhledávány byly stromy, které by měly zůstat v lesních porostech ponechány k dožití a úplnému rozpadu tak, aby byly zachovány pro ptáky hnízdicí v dutinách i pro saprofyty, ale označeny byly i zdravé vzrostlé stromy, které jsou cenné pro další stabilitu lesa obzvláště na svažitém pozemku. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121127, Moravský ornitologický spolek – středomoravská pobočka České společnosti ornitologické - Mapování hnízdišť rorýse obecného ve městě Přerově.

Garant: Petr Stýblo

V rámci projektu bylo ve městě Přerově nalezeno 77 nových hnízdišť rorýsů. Dále bylo kontrolováno 124 hnízdišť zjištěných v minulých letech. U většiny hnízdišť byla pořízena fotodokumentace (asi 1200 fotografií) a některé doplňující údaje, jako např. typ objektu, počet podlaží, stav zeleně, průkaznost hnízdění a početnost. V 8 případech bylo vyvoláno jednání o ochraně hnízdiště na Odboru ŽP města Přerova a v jednom případě bylo zřízeno náhradní hnízdiště – Přerov-Lověšice, budova ČD. Zjištěná hnízdiště byla zanesena do Nálezových dat ochrany přírody, dále budou zveřejněna i na Rorysi.cz a předána Odboru ŽP města Přerov a Referátu ŽP Krajského úřadu v Olomouci.

Projekt č. 121128, ZO ČSOP Nový Jičín - Aktivní ochrana a monitoring sýčka obecného v okrese Nový Jičín.**Garant: Daniel Křenek**

V rámci projektu byly pořízeny zvukové nahrávky pomocí záznamníku Philips LFH 0602 (1 ks), a Olympus VN-8700PC (2 ks). Získané nahrávky byly následně analyzovány pomocí speciálního softwaru (AudacityPortable). Lokality byly také přímo sledovány s využitím dalekohledu s vhodnými optickými parametry pro zhoršené světelné podmínky. Během práce na projektu byly získány cenné zkušenosti s pořizováním záznamu i s jejich vyhodnocováním. V průběhu monitoringu byly jednoznačně identifikovány tyto druhy ptáků: brhlík lesní, čejka chocholátá, drozd zpěvný, holub hřivnáč, hrdlička zahradní, kachna divoká, kalous ušatý, kos černý, pěnkava obecná, puštík obecný, racek chechtavý, sova pálená, straka obecná, strakapoud, sýkora koňadra, sýkora modřinka, vrabec domácí, vrána obecná, žluna zelená. Cíle projektu - tedy nalezení sýčků obecných nebylo dosaženo. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121129, Ornitologický klub ČR - Mapování výskytu sov ve Zlínském kraji v roce 2011.**Garant: Petr Oreš**

Mapování výskytu sov na území Zlínského kraje bylo v roce 2011 zacíleno na ověření údajů o výskytu vzácnějších druhů jako je sýc rousný, kulíšek nejmenší a výr velký, které byly zjištěny při monitoringu na podzim 2010. K mapování byl využit bezobslužný záznam zvuku v terénu – tzv. akustický monitoring (AM), který umožňuje doložit přítomnost a poskytnout informace o charakteru výskytu volajícího jedince. Realizací projektu byl vložen jeden z prvních střípků do mozaiky poznání populací a distribuce druhů sov v EVL Chřiby a Vizovické vrchoviny. Moudrost zpravidla nepřichází s prvním poznáním, bude třeba získat více informací, pozorování, další hlasové záznamy a hlavně prohloubit znalosti o hlasových projevech sov a jejich různých variantách pro vyčerpávající vyhodnocování nahrávek. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121131, ZO ČSOP Orchidea - Mapování ptáků v údolí Vsetínské Bečvy.**Garant: Stanislav Chvátil**

Cílem projektu bylo zjistit výskyt a biodiverzitu zvláště chráněných druhů ptáků zemědělské krajiny v regionu plánované trasy rychlostní komunikace mezi Vsetínem a Valašským Meziříčím s výhledovým počtem vozidel cca 15000 denně. Z ptáků zemědělské krajiny byl v území zjištěn hnízdní výskyt bramborníčka černohlavého a hnědého, čejky chocholáté, chřástala polního, koroptve polní, pěnice vlašské a tuhyka obecného. V okolí plánované trasy silnice byly dále dokladovány další druhy zvláště chráněné avifauny – lejske šedý a ledňáček říční. Z průzkumu vyplynulo, že stavba rychlostní komunikace se nejvíce lokalit bramborníčka černohlavého a tuhyka obecného, méně již bramborníčka hnědého, čejky chocholáté, chřástala polního a lejska šedého. Projekt tak přispěl k získání znalostí o výskytu zvláště chráněných druhů ptáků v trase plánované rychlostní komunikace. Je třeba, aby orgány státní správy, které budou dávat ke stavbě rozhodnutí, vycházely při realizaci stavby ze zjištěné situace a snažili se upravit trasu tak, aby co nejméně likvidovala biotopy těchto zvláště chráněných druhů ornitofauny. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121135, Ornix - Monitoring sov v Bílých Karpatech.**Garant: Petr Oreš**

Na vybraných lokalitách v rámci projektu probíhalo monitorování sov pomocí záznamu hlasů na digitální záznamník typu Olympus DM-450 a následné vyhodnocení proběhlo v programu Adobe Soundbooth. Mapování probíhalo na přelomu měsíce září a v měsíci říjnu. Záznamníky byly rozmístěny na vhodné lokality během dne, přibližně do výšky 4 – 5 metrů, byly vybírány zejména vyvýšená místa, aby byla pokryta co největší plocha, na základě předchozích zkušeností byla pro lokalizaci kulíška vybírána místa poblíž vody a smrkových mlazin. Projekt potvrdil výskyt Kulíška nejmenšího a také nečekaně výskyt Sýce rousného v oblasti Bílých Karpat. Jedná se o druhy, které nejsou uvedeny v Atlase hnízdního rozšíření ptáků České republiky pro tuto lokalitu. U Kulíška bylo zaznamenáno jen krátké písknutí, na žádném záznamu nebyla nalezena celá postupka. To může odpovídat nízké hustotě Kulíška, kdy nemá potřebu se výrazně hlasově projevat, nebo vysokému predatornímu tlaku ze strany Puštíka obecného. Údaje o přesné lokalizaci výskytu Sýce rousného a Kulíška jsou uvedeny v databázi AOPK.

Projekt č. 121136, ZO ČSOP Plzeňsko - Monitoring ohrožených druhů dravců a sov v západních Čechách.

Garant: Petr Orel

Během roku 2011 byl v rámci projektu prokázán výskyt sokola stěhovavého na Šemnické skále u Karlových Varů a na 6 lokalitách na území NP a CHKO Šumava. Na Šumavě se podařilo prokázat hnízdění na všech šesti vhodných lokalitách. Úspěšná hnízdění však byla prokazatelně jen na dvou lokalitách a jedné lokalitě s velkou pravděpodobností. Na jedné lokalitě byla okroužkována tři mláďata sokolů. Tři hnízdění byla neúspěšná z toho na dvou hnízdech byla mláďata prokazatelně předována jiným druhem. Na jedné lokalitě bylo hnízdění neúspěšné pravděpodobně z důvodu „vyplavení“ hnízda. I přes poměrně malou úspěšnost hnízdění má populace sokola stěhovavého na sledovaném území stále stoupající tendenci stejně jako na území celé ČR. U žádného dospělého jedince nebylo zjištěno označení ornitologickým kroužkem. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121137, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Mapování hnízdního rozšíření chřástala polního (Crex crex) na Vysočině v roce 2011.**Garant: Daniel Křenek**

Projekt přispívá k poznání současného rozšíření chřástala polního na Českomoravské vrchovině, potažmo celé ČR (získaná data budou součástí zprávy Skupiny pro výzkum chřástala polního v České republice). Již v roce 2008 bylo díky výsledkům předchozích projektů navrženo 18 lokalit k zařazení do tzv. Agroenvironmentálních opatření s názvem „Ptačí lokality na travních porostech – chřástal polní“. Na těchto vybraných lokalitách je po dohodě se zemědělci posunuta seč, tak aby bylo chřástalům umožněno bezpečné vyhnízdění. Data získaná v rámci projektu budou použita k vyhodnocení půdních bloků, které již byly navrženy pro výše zmíněný dotační titul a zároveň poslouží při výběru nových lokalit vhodných k zařazení na příští období, tj. 2012 – 2016. Výsledky projektu mají tedy praktický význam při ochraně tohoto celosvětově ohroženého druhu. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121140, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Mapování holuba doupňáka (Columba oenas) na LS Náměšť nad Oslavou 2011.**Garant: Jaroslav Koleček**

Postupně bylo v rámci projektu prozkoumáno všech 15 vybraných oblastí, které spadají pod správu LS Náměšť nad Oslavou. Kromě toho byly prozkoumány zčásti také oblasti spravované jinými správci než LS Náměšť nad Oslavou, ale byly to oblasti, které geograficky bezprostředně navazovaly na těchto 15 vybraných oblastí. Ve studované oblasti širšího okolí Náměště nad Oslavou zatím k výraznějšímu šíření holuba doupňáka nedošlo. Jeho početní stavy, velikost lokálních hnízdních populací i jejich distribuce v krajině zůstává po mnoho let víceméně stabilní či setrvalá. Alespoň tak je tomu při srovnání současných dat s daty publikovanými z identického území v minulosti. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121141, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Mapování holuba doupňáka (Columba oenas) na LS Třebíč 2011.**Garant: Jaroslav Koleček**

Postupně bylo v rámci projektu prozkoumáno všech 11 vybraných oblastí, které spadají pod správu LS Třebíč. Ve studované oblasti širšího okolí Třebíče zatím k výraznějšímu šíření holuba doupňáka nedošlo. Jeho početní stavy, velikost lokálních hnízdních populací i jejich distribuce v krajině zůstává po mnoho let víceméně stabilní či setrvalá. Alespoň tak je tomu při srovnání současných dat s daty publikovanými z identického území v minulosti. V současné době lze holuba doupňáka v širším okolí Třebíče (986 km²) považovat, stejně jako v minulosti, za vzácný, ostrůvkovitě rozšířený druh, jehož početnost lze odhadnout do 30 hnízdicích páru. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121142, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Mapování motáka lužního (Circus pygargus) na Jihlavsku 2011.**Garant: Daniel Křenek**

V rámci projektu byl zaznamenán výskyt 11 hnízdních párů na 8 lokalitách (Brtnice, Brtnička, Dlouhá Brtnice, Knínice, Příseka, Rozseč, Sedlatice, Studénky). Dohledáno bylo 10 hnízd, z nichž u 2 hnízd bylo nutné realizovat ochranná

opatření. Celková produktivita všech dohledaných hnízd (n = 10) byla 1,8 mláděte na jedno hnízdo. Data byla zapsána do NDOP.

Projekt č. 121143, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Mapování motáka lužního (*Circus pygargus*) na Třebíčsku 2011.

Garant: Daniel Křenek

V okrese Třebíč byl v rámci projektu v roce 2011 zjištěn výskyt 20 páru na 11 lokalitách, přičemž se podařilo dohledat 18 hnízd, z nichž u 2 hnízd bylo nutné realizovat ochranná opatření, která však v tomto případě nebyla úspěšná, neboť oplocení i s hnízdy byla zničena divokými prasaty. Oplocení je tedy nutné pro příště doplnit ještě odpuzovacími pachovými prostředky proti prasatům. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121148, PREDMOSTENZIS, o.s. - Saproxylofágní fauna starých sadů.

Garant: Ivan Horčíčko

Průzkumem zájmového území probíhající v roce 2011 bylo nalezeno celkem 12 druhů saproxylofágních brouků, u nichž byla odhadnuta velikost lokální populace. Jeden druh brouka je zařazen mezi zvláště chráněné živočichy. Tímto druhem je zobenec skvrnitý (*Trichius cf. fasciatus*). Součástí práce je i návrh managementových opatření zohledňující jednak nároky skupiny saproxylofágních brouků a jednak i dalších skupin hmyzu osídlující stanoviště v této lokalitě. V uvedeném návrhu bylo přihlédnuto k již uvedenému nejzávažněji se vyskytujícímu druhu - zdobenci rodu *Trichius*. Cílem těchto opatření je obnovení pestré mozaiky biotopů, které vytvoří vyhovující podmínky pro širokou škálu druhů živočichů i rostlin. Při konkrétních zásazích bude nezbytná spolupráce všech zainteresovaných subjektů, které se na průzkumech a navrhovaném managementu podílejí a i v předchozích letech podílely. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121151, ZO ČSOP Rousínov - Sledování dravců, sov a ptáků na Rousínovsku.

Garant: Petr Orel

Celkem bylo v rámci projektu v budkách vyvedeno 150 sýkor koňader, 29 sýkor modřinek, 57 vrabců polních, 26 brhlíků lesních, 4 rehci domácí. 5 puštíků obecných, 2 holubi doupaňáci, 2 hrdličky zahradní a mláďata sovy pálené. S činností byla pravidelně seznamována veřejnost na vývěsce, při besedách ve školách v Rousínově, Šumicích a Pozořicích a vycházkách pro veřejnost. 30. 4. se uskutečnila vycházka pro veřejnost v rámci Vítání ptačího zpěvu do okolí Habrovan spojená s kontrolou budek na okraji lesa. 1.10. se konal Evropský festival ptactva, odchytová akce s kroužkováním. Zúčastnilo se 67 osob, z toho 28 dětí. Pozorováno bylo celkem 135 ptáků 32 druhů, z toho bylo chyceno a okroužkováno 71 jedinců 10 druhů. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121153, ZO ČSOP SEV Mravenec - Mapování doupných stromů v okolí Bílé boudy.

Garant: Jaroslav Koleček

Akce byla uskutečněna ve dvou fázích a sice první akce proběhla v červenci, kdy se spolu s dětmi na víkendové akci vyhledávaly a označovaly doupné stromy. Druhé mapování bylo uskutečněno v listopadu. Během vyhledávání doupných stromů bylo zjištěno, že jich je mnohem méně než se předpokládalo, přeci jen v mapovaných lesích je až příliš mnoho mladých smrkových porostů. Nakonec bylo zmapováno větší území s menším počtem stromů na ha. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121154, ZO ČSOP Silvatica - Zimní sčítání netopýrů na Rakovnicku.

Garant: Mojmír Vlašín

V rámci projektu bylo provedeno sčítání netopýrů v 11 zimních úkrytech na 8 lokalitách zájmové oblasti. Sledované lokality zahrnovaly tři štoly v PP Valachov, štolu u Bránova, dvě štoly u přehradní nádrže Klíčava, sklepy hradu Krašov a hradu Krakovec, štolu u Podkrašovského mlýna, bývalé pivovarské sklepy v obci Krušovice a kanál pod železniční tratí v Krupé. Sčítání bylo provedeno na konci ledna ve dnech 29. a 30. 1. 2011 prostřednictvím vizuálních kontrol jednotlivých úkrytů s minimálním rušením hibernujících zvířat. Na všech lokalitách byla zároveň měřena venkovní teplota a teplota uvnitř úkrytu. V roce 2011 byl ve sledované oblasti zaznamenán výskyt celkem pěti druhů zimujících netopýrů - *Myotis myotis*, *M. nattereri*, *Barbastella barbastellus*, *Plecotus auritus* a *Plecotus austriacus*. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121156, ZO ČSOP Sylva Lunae - Výskyt denních motýlů na vybraných lokalitách CHKO Český les.

Garant: Alois Pavlíčko

Mapování proběhlo na sedmi lokalitách v severní části Chráněné krajinné oblasti Český les. V období od dubna do září byly tyto lokality postupně navštěvovány. Metodou použitou pro inventarizaci bylo pozorování prováděné na vytyčené trase. Doba strávená návštěvou na jedné lokalitě byla cca 45 min. V roce 2011 bylo na všech sedmi sledovaných lokalitách zjištěno celkem 35 druhů denních motýlů (skupiny Hesperioidea a Papilionoidea) a 1 druh čeledi Saturniidae. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121158, ZO ČSOP Valašské Meziříčí - Mapování výskytu velkých šelem pomocí fotopastí.

Garant: Barbora Telnarová

V rámci projektu byly nainstalovány celkem 4 fotopasti, tři na hřebeni Javorníků, jedna na hřebeni Veřovických vrchů. Zatím ještě nebyly kontrolovány. Ze dvou fotopastí instalovaných dříve bylo získáno celkem 15 kvalitních fotografií vysoké zvěře. Nejlepší jsou z ledna a února, kdy je v lese největší klid. Dlužno dodat, že fotopasti exponovaly celkem více než 40x, ale ostatní fotografie jsou buď rozmazané, nebo je zvíře na nich jen v malé části záběru, což platí zejména u malých živočichů, které nelze na záběrech ani identifikovat. Využita byla Metodika monitoringu velkých šelem Milana Janíka vydanou ÚVR ČSOP, kde se o způsobu vytipování míst pro instalaci fotopastí na stezkách zvěře hovoří. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121159, ZO ČSOP Veronica - Monitoring užovky stromové v oblasti Vlárského průsmyku.

Garant: Jiří Vojar

Hlavním výstupem projektu bylo získání dalších dat o výskytu a rozmnožování užovek stromových v lokalitě Vlárského průsmyku. Vedlejším výstupem byl dohled nad lokalitou a možnost okamžitého zásahu na ochranu tohoto plazu. Dalším výstupem bylo získání dalších dat o výskytu jiných druhů plazů v této lokalitě, především *C. austriaca*, *N. natrix*, *A. fragilis*, *L. Agilis*. Všechny data jsou uložena v NDOP.

Projekt č. 121160, ZO ČSOP Vlašim - Mapování hnízdního výskytu čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*) na Benešovsku a Sedlec-Prčicku a ochrana jejich hnízd.

Garant: Daniel Křenek

Tento projekt byl v zájmovém území realizován již po šesté a roku 2011 přibyl nové zájmové území na lokalitě Sedlec-Prčicka o rozloze cca 70km². Již podruhé byl projekt zaměřen na sledování hnízdního výskytu a ochranu hnízd pouze u čejky chocholaté. Celkem bylo zaznamenáno 18 vhodných hnízdních lokalit čejky chocholaté (16 lokalit na Benešovsku a 2 lokality na Sedlec-Prčicku), z nichž na 11-ti prokazatelně hnízdilo 21 párů čejky chocholaté. U jednoho hnízda byla ve spolupráci se zemědělským družstvem zajištěna ochrana před zničením během předseťové přípravy půdy a následného setí. U dalších šesti hnízd bylo zkontrolováno, zda se nenacházejí v kolejových meziřádcích, a nejsou tak ohrožena agrotechnickými pracemi. Zbýlá hnízda byla pouze vizuálně na dálku dalekohledem monitorována. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121163, ZO ČSOP Vlašim - Monitoring netopýrů na zimovišti „Obtokový kanál VD Slapy“.

Garant: Mojmír Vlašín

V průběhu roku 2011 byl v rámci projektu v obtokovém tunelu pod VD Slapy a v jeho okolí prokázán výskyt 6 druhů netopýrů: netopýra velkého (*Myotis myotis*), netopýra vodního (*Myotis daubentonii*), netopýra rezavého (*Nyctalus noctula*), netopýra černého (*Barbastella barbastellus*), netopýra hvízdavého (*Pipistrellus pipistrellus*) a netopýra nejmenšího (*Pipistrellus pygmaeus*), který byl odchycen do sítí i zjištěn detektorem. Možný společný výskyt obou posledně uvedených druhů na zimovišti bude předmětem dalšího studia. Všechna nálezová data byla zadána do NDOP AOPK ČR

Projekt č. 121166, ZO ČSOP Aron - Monitoring výskytu a případného zahnízdění čejky chocholaté na Českolipsku.

Garant: Daniel Křenek

V roce 2011 byl tento projekt zaměřen převážně na monitoring výskytu a případně zahnízdění čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*). Monitoring výskytu čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*) probíhal v denních hodinách od počátku tahu v měsíci březnu po konec tahu v měsíci říjnu. Při monitoringu byl použit dalekohled a fotoaparát k záznamu sledovaných lokalit. Nalezené hnízdní lokality s pravidelným výskytem čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*) byly intenzivně sledovány dalekohledem. Při monitoringu byl převážně zjišťován početní stav vyskytujících se jedinců a na hnízdních lokalitách, pak průběh hnízdění a počet vyvedených mláďat (*juv.*). Při monitoringu byla pořízena fotodokumentace, která bude použita pro přednášky. Výsledky projektu budou předány orgánům ochrany přírody Libereckého kraje pro správní činnost a Českolipskému muzeu. Získaná data budou uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121169, ZO ČSOP Aron - Monitoring chřástala polního na Českolipsku.

Garant: Daniel Křenek

V roce 2011 byl projekt zaměřen převážně na monitoring v mapovacích kvadrátech 5552, 5553 a 5554, které chybějí k dokončení celého mapování výskytu chřástala polního (*Crex crex*) na Českolipsku. Rovněž byl prováděn monitoring chřástala polního (*Crex crex*) na již zjištěných lokalitách z předchozích let monitoringu Českolipska. Chřástal polní (*Crex crex*) byl sčítán převážně v nočních hodinách, ale i přes den při kontrolách a vytyčování sčítacích linií, přestože se ozýval méně než ve večerních hodinách. Při monitoringu chřástala polního, byl zaznamenán také výskyt a volání křepelek polních (*Coturnix coturnix*). Při monitoringu byla pořízena fotodokumentace, která bude použita pro přednášky. Výsledky projektu budou předány orgánům ochrany přírody Libereckého kraje pro správní činnost a Českolipskému muzeu. Získaná data budou uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121170, ZO ČSOP Břeclav - Mapování doupných stromů v oboře Soutok (LZ Židlochovice).

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v oboře Soutok (LS Lanžhot). Uvedená lokalita se nachází v Ptačí oblasti Soutok-Tvrdonicko (okres Břeclav). Práce navázaly na úspěšné projekty řešené v minulých letech. Celková plocha prověřených porostů se pohybovala kolem 300 ha (s výjimkou bloků určených k smýcení a mladých výsadeb). Území bylo systematicky zmapováno v červnu-srpnu 2011. Se zástupci LS bylo dohodnuto vyznačení maximálně desíti stromů na hektar porostu. Realizátoři označili celkem 188 stromů v porostech 5.–13. decénia (61 babyk, 55 dubů, 16 olší, 13 habrů, 13 lip, 6 vazů, 6 vrb, 10 topolů, 4 polničky, 2 jasany úzkolisté, 1 jírovec a 1 torzo). Průměry kmenů označených stromů se pohybovaly od 65 do 720 cm (průměrně cca 256 cm). Stromy byly označeny standardně modrými trojúhelníky (12×12 cm) ve výčetní výšce. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121172, ZO ČSOP Orchidea - Mapování velkých šelem v prostoru Jablunkovské brázdy.

Garant: Mojmír Vlašín

Během realizace projektu bylo pořízeno celkem 2451 snímků pořízených fotopastmi. Přítomnost velkých šelem však zaznamenána nebyla. Z uvedeného počtu snímků bylo 95% snímků bez zachycení nějakého druhu živočicha a jednalo se o snímky pořízené při instalaci fotopastí a snímky, které vznikly zachycením pohybu větví či bylin při větru. Tyto snímky nemají žádnou hodnotu, a proto byly smazány. Zbýlá část pořízených snímků zachycovala zvěř nebo osoby. Celkem bylo zaznamenáno 10 druhů živočichů z toho 5 savců a 5 ptáků. Ze zvěře dominoval na snímcích srnec obecný (*Capreolus capreolus*) v celkovém počtu 47 snímků se zachycenými 11 jedinci. Z dalších druhů byl zjištěn jelen evropský (*Cervus elaphus*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), liška obecná (*Vulpes vulpes*) veverka obecná (*Sciurus vulgaris*), kos

černý (*Turdus merula*), drozd zpěvný (*Turdus philomelos*), drozd kvíčala (*Turdus pilaris*), sýkora koňadra (*Parus major*) a červanka obecná (*Eritahacus rubecula*). Člověk byl zastižen na 3 fotopastech v počtu 5 osob.

Projekt č. 121174, ZO ČSOP Radhošť - Mapování výskytu a hnízdění rorýse obecného (*Apus apus*) v Rožnově pod Radhoštěm.

Garant: Petr Stýblo

Celkem byly v rámci projektu ve městě Rožnově pod Radhoštěm zmapovány nemovitosti o 197 číslech popisných. Z toho se podařilo prokázat 22 hnízdišť rorýsů. Většina hnízdišť se nacházela v panelových domech, příp. nižších bytových domech. K již stálým hnízdištím patřil kostel Všech svatých v historickém centru. Několik hnízdění bylo prokázaných ve vyvěšených budkách pro rorýsy (domy v ulicích Zemědělská a 1. máje, budova Správy CHKO Beskydy). U všech hnízdišť byla pořízena fotodokumentace. Dále byly zaznamenány doplňující údaje dle výše uvedené metodiky (typ objektu, počet podlaží, stav zeleně, průkaznost hnízdění a početnost). Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 121175, ZO ČSOP Sezimovo Ústí - Mapování doupných stromů na území revírů LČR s.p. LS Tábor v roce 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt navazuje na inventarizaci prováděnou v letech 2010 a 2011. Výsledky z vyhledávání stromů s dutinami byly inventarizovány tabelárně a současně se u každé dutiny, či skupiny dutin zaznamenalo místo do porostních map, aby bylo identifikovatelné a dohledatelné. V závislosti na formě a možnosti zachování nalezených doupných stromů se navrhovala jejich případná signifikace. Předpokládá se, že další opatření budou konkrétně projednána s odpovědným pracovníkem LČR s.p. LS Tábor.

Projekty zaměřené na činnost „Monitoring / podrobné mapování určité lokality“

Projekt č. 131101, ZO ČSOP Ždánický les - Mapování Zajištění péče o území PS v Lipinách.

Garant: Martin Dušek

Náplní projektu bylo odstranění křovin, redukce náletů a kosení a přepasení této plochy stádem ovcí na pozemcích nově zakoupených pozemkovým spolkem ZO ČSOP Ždánický les na výměře 3,35 ha. ZO ČSOP jako manager péče o krajinu zajišťoval tímto projektem pokračování v započatých aktivitách navazujících na předešlé projekty. Projekt probíhal na naturové lokalitě Lipiny v k.ú. obce Kurdějov. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131102, ZO ČSOP Valašské Meziříčí - Mapování denních motýlů v EVL Dřevohostický les a okolí.

Garant: Alois Pavlíčko

V roce 2011 bylo celkem získáno ze 2 lokalit 175 záznamů o výskytu 37 druhů denních motýlů. Nebyl potvrzen výskyt "naturových druhů" modráska bahenního (*Maculinea nausithous*) a přástevníka kostivalového (*Callimorpha quadripunctaria*). Naopak zde byl pozorován zákonem chráněný otakárek fenyklový (*Papilio machaon*) a batolec červený (*Apatura ilia*). Celkově lze říci, že druhy zmapované v posledních dvou letech měly až na některé výjimky výrazně větší abundanci než v roce 2010, což mohlo mít za následek špatné počasí na přelomu května a června roku 2011. Obě lokality představují biocentra uvnitř intenzivně využívané zemědělské krajiny a jsou posledním útočištěm výše popsanych druhů. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131104, ZO ČSOP Ciconia - Monitoring hnízdění čápů rodu Ciconia v roce 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

V roce 2011 bylo v rámci projektu ve 23 okresech v Čechách kontroováno 247 hnízdních lokalit čápů bílých. Z toho fyzicky existujících hnízd bylo 187, zaniklých hnízdění 19, neobsazených hnízdních podložek bylo 41. Obsazeno párem bylo 126 hnízd, obsazeno párem ale bez mláďat bylo 17. Hnízd s vyvedenými mláďaty bylo 107, vyvedených mláďat bylo 297. Průměrný počet mláďat na hnízdo obsazené párem byl 2,36, průměrný počet vyvedených mláďat na úspěšné hnízdo byl 2,77. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131105, Denemark, o.s. - Inventarizační průzkum vybraných skupin živočichů na lokalitě Chmeliště

Garant: Martin Dušek

Inventarizační průzkumy potvrdily význam lokality pro různé skupiny živočichů vázané na vodní plochy, mokřady a trávníky s nezapojeným drnem. Ze sledovaných skupin byly relativně nejvyšší druhová početnost a výskyt vzácných a ohrožených druhů zjištěny u vážek. Pestrost této skupiny je dána nejspíše větším počtem vodních ploch s různým charakterem prostředí z hlediska výskytu vodní vegetace, hloubky, oslunění atp. a rozmanitým okolím vodních ploch. Na druhou stranu u některých tůní dochází k zazenňování, k vymizení vodního sloupce a tím i ke ztrátě vhodného prostředí pro vodní a mokřadní živočichy. To se týká především obojživelníků (např. čolka velkého, který zde byl před třemi lety zjištěn). Proto je velmi žádoucí a pro uchování diverzity lokality i druhů živočichů nezbytné obnovit dvě menší tůně a vytvořit další nové tůně, např. tak jak je uvedeno v plánu péče o lokalitu. Pozitivně je potřeba hodnotit vyřezání náletových dřevin západně od plochy 1. Po zásahu zde došlo k vytvoření nezapojených trávníků s dominantním jetelem lučním *Trifolium pratense*, štirovníkem růžkatým *Lotus corniculatus*, jetelem pochybným *Trifolium dubium*, které osidlují charakteristické druhy živočichů (např. ještěrka obecná *Lacerta agilis*, svižník polní *Cicindela campestris*, modrásek černolemý *Plebejus argus*, modrásek podobný/obecný *Plebejus argognyromon/idas* aj.). Je to ve skutečnosti jediná plocha na území zájmové lokality, kde ještě nedošlo k zapojení trávníků a vyskytují se zde tato raná sukcesní stadia. Další nezapojené trávníky se vyskytují mimo plochu pozemkového spolku na čerstvě

vytěženém dně hlinišť. Je žádoucí pro uchování diverzity lokality tato raná sukcesní stadia zachovat. Je zřejmé, že se to neobejde bez opakovaných managementových zásahů, které spočívají ve vyřezávání náletu (popř. i ošetření herbicidy) a disturbanci plochy (např. pojezdy terénními motocykly). Na ostatních místech lokality již došlo k zapojení vegetace, na některých se vyskytují trávníky podobného druhového složení s dominantním štírovníkem, jinde došlo rozvoji ruderalní vegetace s pcháčem osetem *Cirsium arvense*, kopřivou dvoudomou *Urtica dioica* a třtinou křovištní *Calamagrostis epigejos*. Šíření expanzivní třtiny může být problémem, kdy dochází k zapojení teplomilných trávníků a jejich nahrazení jednodruhovými chudými porosty se třtinou. K tomu dochází zejména mezi tůněmi 1 a 7 při kontaktu s ornou půdou. Protože hrozí, že se třtina začne šířit i na plochy nezapojených trávníků, je nezbytné tomuto šíření zabránit. Jako vhodná opatření pro udržení oligotrofního prostředí a omezení expanzivních druhů může být shrnování drnu (Čížek a kol. 2010), případně vypalování. V případě potlačení třtiny křovištní je žádoucí vypalování provádět v jarních měsících, jinak má na třtinu spíše posilující vliv (Čížek a kol. l.c.). Bylo by žádoucí provést odlov ryb v tůních a domluvit se s obcí, aby zde nedocházelo k dalšímu nasazování (popř. může být nasazování ryb soustředěno pouze do jediné tůně – nejspíše do tůně č. 7). Na ostatních plochách je žádoucí provádět management v souladu s návrhem podle plánu péče (vytvoření pásu keřů na ruderalní ploše mezi silnicí a tůněmi, vytvoření vhodných mělčin u tůní 2 a 7 ad.). Bylo by žádoucí pokračovat v dalších inventarizačních průzkumech indikačních skupin organismů jako potřebných podkladech pro další péči o lokalitu. Je prospěšné provést průzkum např. vyšších rostlin, ploštic, blanokřídlých, pavouků a dalších skupin s indikačním významem. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

**Projekt č. 131108, ZO ČSOP Kněžice - Průzkum bezobratlých lokality Nový Svět v přírodním parku Česká Kanada.
Garant: Ivan Horčíčko**

V rámci výzkumu bylo na lokalitě zjištěno celkem 96 druhů broků, z nichž 4 druhy jsou uvedeny v seznamu zvláště chráněných druhů a dalších 5 druhů v červeném seznamu bezobratlých (Farkač et al. 2005), 20 druhů denních motýlů, z nichž jeden druh, soumračník čárkovaný (*Hesperia comma*) je řazen mezi ohrožené druhy v červeném seznamu a celkem 86 druhů pavouků z 16 čeledí. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

**Projekt č. 131110, ZO ČSOP Kulíšek - Bryofloristický průzkum rašelinného komplexu v okolí PR Hůrky na Plzeňsku.
Garant: Václav Somol**

Provedený bryofloristický průzkum ukázal, že PR Hůrky je jedinou lokalitou, kde se vyskytují chráněné druhy takzvaných „hnědých mechů“ (*Hamatocaulis vernicosus*, *Scorpidium cossonii*, *Drepanocladus polygamus*) a vzácný kalcitolerantní rašeliník *Sphagnum contortum* (Mudrová 2007, Štechová et al. 2007). Ve zbylé části území se nacházejí přechodová rašeliniště či mokřadní olšiny, kde je vzhledem k jejich chemismu či zápoji stromů výskyt výše uvedených druhů nemožný. Na zkoumaných lokalitách tedy byly místo původně hledaných druhů druhy kyselejších stanovišť. Mezi nejzajímavější nálezy patří druh *Philonotis calcarea* na lokalitě Dlouhá louka, jež ze západních Čech doposud nebyl znám a druhy *S. warnstorffii* a *Campylium stellatum*, jež jsou řazeny do kategorie blízké ohrožení. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

**Projekt č. 131114, Launensia - Podrobné floristické mapování lokality Labské vrchy.
Garant: Václav Somol**

Floristické mapování bylo provedeno v souladu s Metodikou floristického mapování Českého středohoří (Kubát et al. 2011). V rámci projektu bylo během průzkumu pořízeno 373 herbářových položek náležejících k cca 265 taxonům, položky jsou až na označené výjimky uloženy v herbáři Oblastního muzea v Litoměřicích (LIT). Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

**Projekt č. 131116, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Botanický průzkum Pístovských mokřadů.
Garant: Václav Somol**

Botanický průzkum uskutečněný v rámci tohoto projektu v zásadě potvrdil správnost prováděného managementu ploch v užívání Pobočkou ČSO na Vysočině. Některé ze zásahů byly realizovány začátkem podzimu 2011 (byly v plánu

již od začátku roku). V dalších letech bude podniknuta snaha o rozšíření managementových zásahů na další pozemky, které jsou v majetku jiných subjektů. Bude též podán návrh na registraci lokality „Pístovské mokřady“ jako významného krajinného prvku v hranicích dle výsledků botanického a zoologického významu. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131117, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Monitoring ptáků rybníka Černíč.

Garant: Jaroslav Koleček

Na sledované lokalitě bylo v rámci projektu v hnízdním období v roce 2011 zaznamenáno 64 druhů ptáku, z nichž 52 druhů využívalo lokalitu jako své hnízdiště, 5 druhů využívalo lokalitu jen jako své loviště a 7 druhů bylo pozorováno pouze na přeletech. Ze zaznamenaných druhů ptáků patří 17 mezi zvláště chráněné, a to 7 silně ohrožených a 10 ohrožených; 25 druhů je zařazeno do červeného seznamu, a to 3 ohrožené, 11 zranitelných, 5 téměř ohrožených a 6 málo dotčených. Dalších 9 druhů lze považovat za lokálně významnější. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131118, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Monitoring ptáků a biotopů Jemnického cvičiště.

Garant: Jaroslav Koleček

V rámci projektu bylo na sledované lokalitě v hnízdním období v roce 2011 zaznamenáno 77 druhů ptáku, z nichž 59 druhů využívalo lokalitu jako své hnízdiště, 14 druhů využívalo lokalitu jen jako své loviště a 4 druhy byly pozorovány pouze na přeletech. Ze zaznamenaných druhů ptáků patří 17 mezi zvláště chráněné, a to 1 kriticky ohrožený, 6 silně ohrožených a 10 ohrožených; 26 druhů je zařazeno do červeného seznamu, a to 2 ohrožené, 9 zranitelných, 8 téměř ohrožených a 7 málo dotčených. Dalších 14 druhů můžeme považovat za lokálně významnější. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131119, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Monitoring ptáků v oboře Jinošov na LS Náměšť nad Oslavou 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Během 6 kontrol bylo ve studované oblasti zjištěno 46 druhů ptáku. Nejvíce druhů spadalo do řádu pěvců a do řádu šplhavců. Z druhů kriticky ohrožených byl zjištěn luňák hnědý, z druhů silně ohrožených krutihlav obecný, žluva hajní, z druhů ohrožených strakapoud prostřední, vlaštovka obecná a krkavec velký. Mezi další významné druhy, které spadají do národního Červeného seznamu, patří datel černý, žluva zelená, lejsek bělokrký, lejsek černohlavý a vrána šedá. Pozornost si však zaslouží i druhy, které jsou zařazeny do regionálního Červeného seznamu ptáků Vysočiny jako druhy ohrožené, zranitelné, nebo téměř ohrožené. Jsou to, kromě již druhů uvedených na jiných místech, budníček lesní a konipas horský. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131120, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Monitoring ptáků a biotopů V Hati 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Na sledované lokalitě bylo v hnízdním období v roce 2011 zaznamenáno 52 druhů ptáků, z nichž 43 druhů využívalo lokalitu jako své hnízdiště a zbylých 9 druhů využívalo lokalitu pouze jako své loviště. Ze zaznamenaných druhů ptáků patří 10 mezi zvláště chráněné, a to 2 silně ohrožené a 8 ohrožených; 14 druhů je zařazeno do červeného seznamu, a to 1 ohrožený, 4 zranitelné, 4 téměř ohrožené a 5 málo dotčených. Dalších 7 druhů můžeme považovat za lokálně významnější. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131121, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Monitoring ptáků a biotopů Vílanecké střílnice.

Garant: Jaroslav Koleček

Na sledované lokalitě bylo v hnízdních obdobích dosud zaznamenáno celkem 70 druhů ptáků, přičemž v roce 2011 to bylo 61 druhů, z nich 49 druhů využívalo lokalitu jako své hnízdiště a zbylých 12 druhů využívalo lokalitu pouze jako své loviště. Z ptáků zaznamenaných v roce 2011 patří 13 druhů mezi zvláště chráněné, a to 7 silně ohrožených a 6 ohrožených; 18 druhů je zařazeno do červeného seznamu, a to 2 ohrožené, 7 zranitelných, 5 téměř ohrožených a 4 málo dotčené. Dalších 9 druhů můžeme považovat za lokálně významnější. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131123, Sagittaria - Botanické a entomologické průzkumy na zájmových lokalitách pozemkového spolku ve vojenském újezdu Libavá.

Garant: Václav Somol, Václav Křivan

Botanický inventarizační průzkum potvrdil botanickou kvalitu zájmového území. Současný stav přírodovědně hodnotných společenstev je však silně ohrožen sukcesí a hromaděním stařiny. V daném území byl zjištěn výskyt 52 druhů motýlů a 22 druhů vážek, z čehož celá řada druhů patří mezi druhy významné z hlediska ochrany přírody - 13 nalezených taxonů je zařazeno do červeného seznamu ČR, 4 druhy patří mezi druhy zvláště chráněné dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. Zároveň zde byl zjištěn výskyt různých ekologických skupin motýlů a vážek specializovaných na různé typy biotopů. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131124, Vaváky, o.s. - Mapování motýlů na lokalitě v péči PS Šance pro draha.

Garant: Alois Pavlíčko

Projekt řeší mapování a výzkum v oblasti, která byla doposud málo ochránářsky sledována. Projekt dokumentuje na skupině živočichů změny spojené s managementem krajiny. Podpora relevantními údaji z terénu a to nejen o výskytu motýlů, ale i dalších organismů vázaných na zdejší druhy rostlin a strukturu krajiny, je nezbytná, což uvedený projekt splnil. Současně řeší podklady pro další uchování nejvzácnějších biotopů a společenstev s výskytem dalších ohrožených druhů rostlin a živočichů. Projekt je cílen na bývalá draha v péči o.s. u Těchonic, okres Klatovy, Plzeňský kraj. Sledované lokality nejsou v CHKO, ani součástí žádného dalšího zvláště chráněného území a právě z tohoto důvodu jsou velice důležitá zjištění a podklady pro management, který sdružení realizuje v tzv. kulturní krajině postižené intenzifikací. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131125, Hamerský potok o.s. - Průzkum ichtyofauny a hodnocení funkčnosti rybího přechodu v Jinříšském údolí.

Garant: Lubomír Hanel

V rámci provedeného ichtyologického průzkumu Hamerského potoka byl zjištěn výskyt celkem osmi druhů ryb. Žádný z těchto druhů nepatří mezi zvláště chráněné taxony ani nefiguruje v příslušných červených seznamech. Při kontrole místního rybího přechodu bylo zjištěno, že technicky bylo zvoleno ve vztahu k místní obsádce v podstatě ideální řešení. Plné funkčnosti přechodu brání pouze problematické zaústění v podjezí (bez dostatečného vábíčního proudu) a také nevhodná úprava několik metrů dlouhé části koryta před vyústěním v nadjezí. Oba tyto nedostatky lze ale poměrně snadno a rychle odstranit. Získaná data byla uložena do Nálezových databází ochrany přírody (NDOP).

Projekt č. 131126, ZO ČSOP Olza - Mapování fauny v lužním lese v Lyngu v roce 2011 se zaměřením na bezobratlé a ptáky.

Garant: Martin Dušek

Poznatky získané v roce 2011 tímto projektem opětovně potvrdily, že lokalita je, z pohledu biodiverzity, velmi významná a zajištění jejich ochrany (většinou udržování současného stavu) je, pro zachování jejich funkčnosti, prioritou.

Pro zlepšení uvedené funkčnosti bude vhodné podpořit hnízdní možnosti pro sovy – již byly umístěny dvě budky na podzim 2011. Pro další ochranu a přežívání některých druhů pak bude vhodné provést některá opatření přímo na lokalitách. Prioritou je potlačení invazních rostlin, zejména křídlatek, které probíhá v posledních dvou letech. Bude pokračovat vyvěšování budek pro pěvce a údržba doposud umístěných budek.

Projekty zaměřené na činnost „Praktická opatření k zachování / obnově biotopů jednotlivých druhů či skupin“

Projekt č. 141101, ZO ČSOP Ochrana herpetofauny - Management přechodně chráněné plochy v rámci komplexního programu "Udržování výskytu Zamenis longissimus".

Garant: Jiří Vojar

V rámci projektu byl na kontrolních stanovištích konstatován úbytek, případně i nepřítomnost jedinců, obvykle v minulých letech pozorovaných. Je možné se obávat, že je to kromě možné přirozené fluktuace do značné míry důsledek rostoucího predančního tlaku invazivních nepůvodních druhů. Těžištěm činnosti PCHGP, kde kromě běžného managementu (kosení vybujelejších stínících porostů) a údržby stávajících líhnišť a zimovišť (včetně doplňování vyhnílého substrátu) bylo připravováno a uskutečněno zbudování dvou nových zimovacích jam, hlubokých cca 60 cm, vystrojených trubicemi pro zasunutí endoskopu až do místa předpokládaného shromaždiště zimujících plazů.

Dalším úspěšným počinem bylo doplnění desek (pro skryté slunění pod nimi na soláriích PCHGP) ještě velkoplošnými černými fóliemi dvojího druhu (propustné a nepropustné). Kromě nabídky skrytého ohřevného slunění jsou tyto fólie účinným inhibátorem růstu stínící a ochlazující vegetace.

Projekt č. 141102, ZO ČSOP Valašské Meziříčí -Obnova tůň na Choryňském mokřadu v okrese Vsetín.

Garant: Jiří Rous

Tůň o rozměrech 20x7 m byla v rámci projektu vyhloubena na pozemku 1. ZO ČSOP a bude úspěšně sloužit k životu nejrozumnějších organismů. Lokalitu několikrát odborně zkoumal RNDr. Miloš Holzer a ten toto místo vybral i odsouhlasil parametry tůně. Zemina je rozprostřena do ztracena do okolí a dorovnána ručním dokopáním. Realizace projektu je značným přínosem pro biodiverzitu na lokalitě, protože vzhledem k několik let trvajícím srážkovému deficitu podobných lokalit výrazně ubylo a v této oblasti se tak životní podmínky pro obojživelníky i další živočichy podstatně zlepšily.

Projekt č. 141103, ZO ČSOP APOLLO Štramberk - Ochrana biotopu „ Vstavačova louka“.

Garant: Martin Dušek

Vstavačová louka v rámci projektu zbavena třetiny nežádoucích dřevin a okolního křovinného patra. Skladba trav v překopané horní části lokality se zlepšuje. Podařilo se úplně odbourat pálení travní hmoty. Provedené ruční sečení na „Vstavačové louce“ je nejučinnější ochrana. Tímto způsobem je rozšiřován a zkvalitňován prostor pro výskyt chráněných orchidejí.

Projekt č. 141104, ZO ČSOP Berkut - Bečovský potok, IV.etapa.

Garant: Martin Dušek

V rámci projektu „Bečovský potok – IV. etapa“ byly realizovány dohodnuté managementové zásahy na ochranu ekosystémů v lesích na území EVL Bečovské lesní rybníky. Terénní průzkum před zahájením úprav byl opět proveden ve spolupráci se zástupci LČR, s.p. a Správy Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Na základě tohoto průzkumu bylo rozhodnuto o postupu prací při zásazích a úpravách toku a bezprostředního okolí Bečovského potoka. Na základě toho byl stanoven management a způsob ochrany Bečovského potoka a plavuňové lokality spočívající v pravidelném průzkumu a monitorování stavu, informování dotčených orgánů a každoroční potřebě drobných zemních úprav a čištění toku. IV. etapa navíc sloužila i k zajištění prostoru pro výstavbu tůň a litorálu.

Projekt č. 141105, ZO ČSOP Berkut - Ochrana krajinného rázu - Panoramatická stezka.

Garant: Martin Dušek

V rámci projektu bylo prováděno detailní sledování lokality a provedení a realizace drobných managementových opatření, které nejsou součástí běžného hospodářského využití lesů a se kterými se v současnosti ze strany LČR nepočítá. V rámci projektu se realizovaly tyto managementové práce: odstranění náletových dřevin na místech

bývalého bezlesí a v místech skalních vyhlídek – 3000 m², likvidace invazních a ruderálních rostlin – 500 m² (v blízkosti toku řeky Teplé), údržba xerothermních stanovišť na skalnatých výchozech – 200 m², úprava studánky a prameniště – 1ks, odstranění křovin, které zarůstají trvalé travní porosty včetně hodnotných xerothermních stanovišť – 800 m², posekání podrostu včetně úklidu – 2000 m². Získaná dřevní hmota byla vzhledem k nepřístupnosti ponechána na místě - větve na hromadách, silné větve a kmeny v hráních.

Projekt č. 141106, ZO ČSOP České Budějovice - Péče o sad starých odrůd ovocných stromů ve spolupráci s Lesy ČR.

Garant: Martin Dušek

V zimních měsících byla v rámci projektu po dohodě se zástupci Lesů ČR, kteří mají právo na tomto pozemku hospodařit, vyřezána, prosvětlena a následně uklizena další část pozemku. U starých stromů byly odstraněny suché a poškozené větve. Vyčištěny byly ptačí budky, které byly na pozemku v roce 2010 instalovány. V dubnu bylo ve spolupráci s ZO ČSOP Velešín a Lesy ČR přivezeno několik kmenů z poražených listnatých stromů a z nich vytvořeny loggery, jež poskytnou prostor pro vývin dřevokaznému hmyzu. V květnu, červnu a srpnu byl pozemek mozaikovitě pokosen s ohledem na podporu druhové rozmanitosti a obnovu lučních společenstev. Travní hmota byla vyhrabána a odstraněna.

Projekt č. 141107, ZO ČSOP Hořepník - Podpora generativního rozmnožování koniklece velkokvětého (*Pulsatilla grandis*) na lokalitách v oblasti střední Moravy - realizace projektu třetí vegetační sezónu.

Garant: Václav Somol

V roce 2011 proběhla realizace projektu třetí vegetační sezónu. Plochy s největším výskytem koniklece velkokvětého byly na lokalitách oploceny. Díky tomu nedošlo u částí populací k poškození koniklece okusem v době květu a zrání plodu a tím se výrazně zvýšilo množství dozrálých semen na jednotlivých lokalitách a šance na novou generaci. Na některých lokalitách už byly zaznamenány jednoleté semenáčky. Na lokalitě U Jasénku byl průměrný počet květu na jeden trs vyšší na ploše s vypálenou stařinou (únor 2010) než na ploše nevypálené. Toto číslo se blíží průměrnému počtu květu na jeden trs na lokalitě Pavlečkova skála, která je pasena. To by mohlo potvrdovat domněnku, že živiny uvolněné z vypálené stařiny (zejména fosfor) podpořily kvetení koniklece.

Projekt č. 141108, ZO ČSOP Jeseník nad Odrou - Péče o Mlýnský sad v Jeseníku nad Odrou v roce 2011.

Garant: Martin Lípa

V rámci projektu byl na jaře proveden řez stromů a založen kompost. Výsadba byla odsunuta na podzim vzhledem k tomu, že se nepodařilo zajistit sadební materiál. V srpnu byly objednány dřeviny, opory, chráničky a stromy byly nasazeny až koncem října. V celém sadě byly vyměněny opory a doplněno oplocení stromků, sad byl vyvápněn, stromy byly přihnojeny kompostem. V průběhu roku byly v sadě provedeny senoseče a seno bylo použito na krmení králíků, ovcí a koz. Celkem bylo vysazeno deset vysokokmenů (2x třešeň - Karešova, 3x hrušeň - Klapova máslovka, 3x jablonoň - Ontáριο, Matčino, Jeptiška (reg.odrůda), 2x slivoň - Švestka domácí). Bylo vysazeno také na 200 kusů keřů na živé ploty.

Projekt č. 141109, Krásná žába, o.s. - Záchrana populace ropuch zelených v lokalitě Vrchu sv. Kříže & dokumentární film.

Garant: Jiří Vojar

V rámci projektu bylo v roce 2011 dosaženo omezení plošného rozsahu jednoho ze 2 stavebních projektů, které populaci ropuch zelených ohrožují. Dále byla redukována zastavěná plocha zastavěná plocha 75m² a užitá plocha o 839m², obest. prostor byl redukován o 3 143m², byl změněn areálový rozvod splaškové a jednotné kanalizace (kvůli žábám). Mimo ropuchy zelené byly na lokalitě zaznamenány ještě další chráněné druhy, a to: čolek obecný, slepýš křehký, ještěrka obecná, užovka obojková, otakárek ovocný, lišaj pupalkový, mravenci rodu *Formica* a několik druhů čmeláků. Na místo také přilétají lovit draví ptáci, opakovaně zde byla pozorována poštolka obecná, sokol stěhovavý, krahujec obecný a jestřáb lesní.

Projekt č. 141110, ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem - Mokřad na Žabáku.

Garant: Jiří Vojar

Projekt přinesl další rozšíření podmínek pro obojživelníky, kteří vyžadují větší hloubku než měly původní a často vysychající lagunky v olšině. O několik let předběhl projekt budování kanalizace, která se již začala stavět na dolním konci obce. O realizaci na horním konci se zatím spekuluje a vytvořený mokřad tak zajistí prvotní zdroj čisté vody a lepší životní podmínky pro organismy. Již časně z jara budou moci návštěvníci sledovat rozvíjející se život v mokřadu a inspirovat se pro budování vlastních živých zahrad.

Projekt č. 141111, ZO ČSOP Launensia - Obnova biotopu slatiniště v chatové oblasti Dřevce.

Garant: Martin Dušek

V rámci projektu bylo realizováno pokosení lokality s výskytem ohrožených druhů rostlin, které vedlo k posílení jejich populací. V závěru vegetační sezóny měly např. rostliny druhu kruštík bahenní plně zralá semena a byly velmi statného vzrůstu, až 70 cm výšky. Lze předpokládat, že provedené zásahy povedou ke zvýšení početnosti populací všech sledovaných ohrožených druhů rostlin, protože se podařilo potlačit nežádoucí porosty tužebníku. V současné době je rozsah populací prstnatce, kruštíku a úpolínu několik desítek kusů, což by mělo přinést v příštích letech nárůst. Dále bylo dosaženo zařazení lokality do pozemkového spolku Launensia na základě souhlasu vlastníka pozemku, který je platný na dobu neurčitou.

Projekt č. 141112, ZO ČSOP Meles - Záchrana genofondu tisu červeného v Lužických horách.

Garant: Karel Kříž

V rámci projektu došlo dvakrát ke kosení buřeně – 0,5 ha Krompach – plochy průměru korun, Jezevčí tis – uvnitř oplocenky, 0,2 ha na lokalitě Horní Sedlo a cca 0,15 ha na lokalitě Dolní Sedlo – pomístně v oplocenkách. Dále proběhla péče o předchozí výsadby spočívající ve výměně 90 ks již nefunkčních dřevěných oplůtků za drátěné pletivo. Dále bylo vylepšeno několik uhynulých jedinců a výsadby nedorostlé buřeni byly 1 – 2 x ožehnuty.

Projekt č. 141113, OV ČSOP Vsetín - Péče o lokalitu s výskytem šafránu bělokvětého – (Crocus albiflorus) na okraji lesního pozemku LČR, s. p..

Garant: Václav Somol

Celá zájmová plocha, která vychází od lesa do louky a má cca 1200 m², byla dvakrát za rok 2011 kosena, pokosená biomasa usušena a odvezena k zakompostování. Kolová ohrada vymezující tento prostor byla opravena, opraven byl také stylový informační stojan, vyměněno poškozené plexisklo a po obvodu plochy odstraněny křoviny a náletové stromky. U lokality se také konala tisková konference o spolupráci LČR, s. p., s ČSOP, kterou si vyžádaly LČR, s. p., protože považují realizaci tohoto projektu probíhající od r. 1997 za mimořádně úspěšnou a hodnou prezentování. Také zde proběhlo jako akce pro mládež sčítání kvetoucích šafránů, při tom bylo provedeno rozhrabání krtinců. Nejlepším výsledkem tohoto projektu a důkazem jeho úspěšnosti je více než 1100 kvetoucích šafránů.

Projekt č. 141114, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Obnova biotopů na Pístovských mokřadech.

Garant: Jiří Rous

V rámci projektu byly částečně obnoveny biotopy mokřadních květnatých luk v části zájmové lokality Pístovské mokřady odstraněním porostů třtiny. Byla zvýšena kvalita biotopu tůní u stávajících téměř zazemněných malých tůněk jejich rozšířením (zvětšením). Realizací obou opatření byla podpořena populace ohrožených druhů rostlin a živočichů v lokalitě (vemeník, motýli, obojživelníci, vodní brouci, vážky).

Projekt č. 141115, Sagittaria - Tvorba regionální semenné směsi.

Garant: Ivana Jongepierová

V rámci péče o matečnice probíhalo jejich pravidelné odplevelování v průběhu celé vegetační sezony. Během letních měsíců pak probíhala závlaha jednoletých matečnic a postupně probíhal sběr semen dle dozrávání jednotlivých druhů. V rámci vysetí nových řádků, byly dosety loňské neúspěšné matečnice v plošném rozsahu cca 700 m². Mezi hlavní náplň činnosti pak patřil sběr semen z matečnic a jejich separace. V současné době je posbíráno a vytříděno 28,7 kg

osiva, nicméně dosud není veškeré osivo vyčištěno a předpokládá se produkce do 35 kg za celý rok. Osivo je uskladněno v ledničkách a část byla použita na dosev pozemků v okolí Bázlerovy pískovny, cca 3 ha.

Projekt č. 141117, ZO ČSOP Radnice - Obnovení původních biotopů v lokalitě Kamenec.

Garant: Martin Dušek

V roce 2011 byla na zájmových pozemcích kosena stará tráva, vyřezána část náletových dřevin a byly vysazeny ovocné stromy. Všechny zásahy byly průběžně konzultovány s pracovníky AOPK Plzeň a ing. Rykovským z OŽP KÚ Plzeňského kraje. Práce na lokalitě byly podřízeny potřebám ohrožených druhů. Proto kosení probíhalo v jedné seči a to pouze do poloviny června nebo až v září tak, aby nebyl rušen vývoj modrásků a dalších druhů. Bylo použito mozaikovitě kosení a pokosená hmota byla z pozemku odvezena. Pokosena byla ta část pozemků, ze které byly již v minulých letech odstraněny náletové dřeviny nebo na které byly ještě zachovány suché trávničky. Pokračovalo odstraňování náletových dřevin z další části pozemků. Tyto práce probíhaly s ohledem na hnízdění ptáků až v podzimních měsících. Vyřezané keře (převážně trnky a šípky), byly z lokality odvezeny. Na části vyřezaných ploch jsou postupně vysazovány staré odrůdy ovocných stromů. V roce 2011 bylo vysázeno 10 jabloní. Byly voleny takové podnože, které jsou vhodné do chudé půdy na suchý kamenitý svah. Stromky byly vyvázány mezi kůly a okolo bylo umístěno ochranné pletivo. Staré stromy byly prořezány a ořezané větve byly odvezeny.

Projekt č. 141118, ZO ČSOP Šumava - Obnova stepních společenstev na vrchu Velká Homolka ve Vimperku.

Garant: Martin Dušek

Předmětem tohoto projektového záměru byly náletové a expanzní dřeviny na entomologicky nejcennějším pozemku lokality (KN 1964, k. ú. Vimperk). Po okrajích tohoto pozemku se vyskytovaly trnovníky akáty a náletové topoly osiky. Akáty ovlivňují svým opadem a dalšími alelopatickými látkami travní podrost a dochází k viditelné degradaci tohoto podrostu, náletové dřeviny expandují do okolí a zarůstají cenné biotopy. V souladu s návrhy z Entomologického průzkumu (Dvořák 2009) a Botanického inventarizačního průzkumu (Ekrt & Půbal 2009) došlo k odstranění veškerých náletových dřevin topolů osiky (do průměru 80 cm ve výšce 130 cm nad zemí) a některých vybraných keřů trnky obecné a růže šípkové. Celková rozloha náletových dřevin byla asi 2.200 m². Součástí záměru bylo i odstranění 3 ks trnovníků akátu ve spodní části zájmového pozemku.

Projekt č. 141119, ZO ČSOP Valašské Meziříčí - Obnova zazemněných tůní na PP Rákosina Střítež n. B..

Garant: Jiří Rous

V rámci projektu se tůňky krátce po vyhloubení zaplnily vodou. Zemina byla rozmístěna do blízkého okolí a na jaře 2012 již nebude zásah vůbec patrný. Při stavu, kdy byly mělké tůňky zcela suché, je realizace projektu přínosem a důležitým prvkem pro obnovení vhodných životních podmínek pro řadu živočichů. Projekt podpoří zvýšení biodiverzity na dané lokalitě.

Projekt č. 141120, ZO ČSOP Zelené údolí u Doubrav - Jasoň dymnívkový a tesařík alpský 2, Vyškovec, Bílé Karpaty.

Garant: Alois Pavlíčko

Tento projekt řeší pomocí managementových zásahů a ochrannářských opatření udržení populací ohrožených živočichů celých ekosystémů představovaných uvedenými druhy. Předměty ochrany si nejen zde vyžadují dlouhodobý, postupný management a stabilizaci stanovišť ve smyslu minimalizace nepříznivých změn (blokace sukcese na bezlesí, udržení světlomilných dřevin v lemech, návrat k přirozenější skladbě a struktuře bučin..). Vložená práce se již pozitivně projevuje ve výsledcích (stabilizace populace tesaříka a navýšení biodiverzity).

Projekt č. 141121, ZO ČSOP Olza - Mapování výskytu invazních rostlin v lužním lese v Lyngu a jejich likvidace.

Garant: Květa Morávková

Celkově bylo v rámci projektu v roce 2011 nalezeno 11 druhů invazních rostlin (stejně jako v roce 2010). I nadále jsou na lokalitě nejvýznamnějším invazním druhem křídlatky, přičemž byly opět zaznamenány dva druhy - křídlatka japonská a křídlatka česká. Oproti roku 2010 došlo k mírným změnám – narůst výskytu křídlatky přímo v porostech lužního lesa – oddenky zde byly zaneseny při povodních v roce 2010 – cca o 10 m². Naopak došlo k úbytku křídlatek na

plochách ošetřených v roce 2010. Tam se i přes likvidaci herbicidem na jaře objevily rašící rostliny - tyto byly hned na počátku růstu opět ošetřeny herbicidem Roundup. Z důvodu hrozby dalšího šíření, bylo na konci září a počátku října realizováno ošetření porostů křídlatek totálním herbicidem na list (Roundup). Jednalo se zejména o porosty uvnitř lužního lesa. U ostatních druhů byla situace na počátku sezóny prakticky identická. V průběhu návštěv lokality (po celou sezónu) bylo při nálezů výmladků pajasanu žláznatého a trnovníku akátu přistupováno k jejich fyzické likvidaci vytrháním, případně odkopáním. Pokud byly výmladky silnější, pak bylo provedeno seříznutí nadzemní části a následné ošetření řezu (zakápnutí) koncentrovaným totálním herbicidem (Roundup). U ostatních druhů byl pouze zaznamenáván výskyt podle metodiky; v roce 2011 nebylo do populací těchto druhů vůbec zasahováno.

Projekt č. 141122, EC Meluzína RCAB - Záchrana biotopu lučních sadů v pozemkovém spolku Meluzína.

Garant: Karel Kříž

V rámci projektu proběhlo ošetření ovocných vysokokmenů, bylo provedeno v průběhu září. Bylo vybráno celkem 6 stromů, které vyžadovaly akutní zásah. Stromy nebyly několik desítek let ošetřeny řezem. Byly odlomeny některé kosterní větve, kmeny i větve byly mechanicky silně poškozené. Vzhledem k velkým rozměrům stromů a velkému rozsahu ošetření provedla řezy arboristická firma Arbes. Dále bylo provedeno přeroubování 10ks semenáčů hrušní na stanovišti. Byla provedena ochrana 10 ks stromů proti okusu jelení zvěří. Byly instalovány 3ks úkrytů pro ještěrky a slepýše. Na lokalitě byly zároveň instalovány 3 ks monitorovacích desek pro sledování výskytu těchto obratlovců

Projekty zaměřené na činnost „Praktická opatření vedoucí k podpoře zvláště chráněných a vzácných druhů“

Projekt č. 151101, ZO ČSOP Milevsko - Podpora ptáků hnízdících v dutinách 2011, lokalita Bečov a Chlum.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v revírech LČR, LS Tábor, lokalita Bečov a Chlum u Sepekova v porostech s převahou smrků s příměsí melioračních, zpevňujících a dalších dřevin (stáří porostů 20–120 let, 460–580 m n. m.). V zájmovém území bylo v letech 2001–2007, 2009 (50 ks) a 2010 (20 nových budek) vyvěšeno ve výšce 2,5–3 m celkem 90 sýkorníků. Budky byly kontrolovány 29. 5. Čištění a oprava proběhly v podzimních měsících. Budky byly osídleny převážně sýkorou koňadrou (34 budek), vzácněji uhelníčkem (2), modřinkou (1), brhlíkem (9), šoupálkem (1) a blíže neurčenou sýkorou (7). V dalších osmi budkách bylo nalezeno blíže neurčené hnízdo bez snůšky a v pěti blechy. Celkem 16 budek zůstalo neobsazeno a 4 chyběly a 3 nebyly kontrolovány. Součástí projektu bylo kroužkování mláďat.

Projekt č. 151102, ZO ČSOP Sezimovo Ústí - Podpora hnízdních možností ptáků v lesích, lokalita Bečov a Chlum.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v revírech LČR, LS Tábor, lokalitách Stříbrné Hutě – Zárybnická Lhota (72 ks budek), Planá n/L. – Turovec (70 ks), Tučapy – Kajetín (60 ks), Budislav (60 ks), Kladruby (40 ks), Planá n/L. – Kobrný (73 ks), Dobronice u Chýnova – Velmovice (98 ks) a Borek (22 ks) – celkem 495 budek. Údaje o obsazenosti a hnízdění byly v letošním roce získány celkem ze 450 budek (sýkorníky a několik špačníků). Z tohoto počtu bylo letos na jednotlivých lokalitách ptáky nebo obsazeno (hnízdění) 48–78 % budek. Nejméně v šesti budkách byly zjištěny stopy predace, úhyn mláďat či opuštění snůšky. Sledování hnízdění probíhalo od dubna do července, následovalo čištění a údržba. Budky byly osídleny převážně sýkorovitými (koňadra – 203 budek, modřinka – 9, uhelníček – 17, parukářka – 4, babka – 1, blíže neurčeno – 32), dále brhlíky (32), lejskem bělokrkým (1), rehkem zahradním (4), červenkou (1), vrabcem polním (1), dále myšicemi (1), blechami (11), čmeláky (1) a neurčeným hmyzem (4). V 68 budkách bylo nalezeno blíže neurčené hnízdo bez snůšek. Celkem 80 budek nebylo obsazeno, 11 nebylo nalezeno nebo kontrolováno a 13 poškozeno či zničeno. Součástí projektu je srovnání se stavem v letech 2003–2010 a kroužkování ptáků.

Projekt č. 151103, ZO ČSOP Břeclav - Podpora a ochrana dravců a sov v lesích LZ Židlochovice.

Garant: Petr Otel

Jde o dlouholetý projekt a z toho pohledu také velmi významný. Rok 2011 lze dle závěrečné zprávy považovat za průměrný až podprůměrný s kolísajícími stavy všech zájmových druhů dravců a sov. Populace puštíků je vykazována jako stabilní, využití budek nepravidelné. Kolekce boxů je udržována, průběžně doplňována a vylepšována. Došlo také k přemístění budek ohrožených těžbou a probíhá i zkoušení nových typů budek podle zahraničních vzorů.

Projekt č. 151104, ZO ČSOP Bukovina - Podpora hnízdních možností zpěvných ptáků v lesích.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v PR Hruboskalsko, v okolí Krčkovic u Hrubé Skály (budky vyvěšeny v roce 2007) a v PR Podtrosecká údolí (podzim 2008). V zájmovém území je v různých typech lesa stáří 20–80 let vyvěšeno celkem 106 budek (89 sýkorníků, 9 šoupálkovníků, 8 rehkovníků). Sledování hnízdění probíhalo od května do července, čištění a údržba následovaly na začátku září. Z celkového počtu bylo letos na jednotlivých lokalitách ptáky nebo jinými organismy obsazeno 91 budek, v devíti bylo zjištěno dvojí hnízdění. Budky byly osídleny převážně sýkorou koňadrou (31 budek), modřinkou (14), blíže neurčenými sýkorami (20), brhlíky (11), lejsky černohlavými (10) a sršní obecnou (5). Nebyl obsazen žádný z rehkovníků. Celková hnízdní úspěšnost byla odhadnuta na 74 %.

**Projekt č. 151105, ZO ČSOP Bukovina - Výroba budek pro sovy a samočinných krmítek pro drobné pěvce a šplhavce.
Garant: Jaroslav Koleček**

Realizátor od smlouvy odstoupil.

**Projekt č. 151107, ZO ČSOP Buchlovice - Podpora hnízdních možností dudka chocholátého (Upupa epops) na Miloticku.
Garant: Jaroslav Koleček**

Projekt byl realizován ve vinařské oblasti „Šidleny“ v blízkosti vinařské obce Milotice na Kyjovsku, na lokalitě, kde bývá pár dudků každoročně pozorován (zámecký park Milotice a v blízkosti PR Horky). Na území byly v březnu instalováno pět budek pro dudka typu „Manfred“ – tedy imitace původní vinohradnické kůlničky na nářadí (vyrobena z EURO-palet), v níž byla umístěna samotná hnízdní budka. Budky byly kontrolovány jednou týdně. V roce 2011 nebyla žádná z pěti budek obsazena dudky. Jeden pár hnízdl v zámeckém parku v Miloticích v přirozené dutině v blízkosti instalovaných budek.

**Projekt č. 151108, ZO ČSOP Alcedo - Ochrana hnízdišť motáka lužního a čejky chocholáté na Vlašimsku.
Garant: Daniel Křenek**

V hnízdním období 2011 proběhlo v rámci projektu na Vlašimsku mapování aktuálního stavu hnízdící populace motáka lužního a čejky chocholáté. Nová hnízdiště byla zanesena do Nálezové databáze ochrany přírody. V rámci možností (po dohodě s majiteli pozemků) byla zabezpečena ochrana hnízdišť. Na zájmovém území (mapovací čtverce 6255, 6355, 6356, 6455) byl zmapován výskyt atraktivních porostů. Po přiletu motáků ze zimovišť byl kontrolován jejich výskyt s pomocí dalekohledu. Přítomnost hnízdících ptáků byla rozpoznána podle opakovaného pozorování ve sledovaném regionu, průběhu toku, hlasových projevů, přinášení potravy, nálezu hnízda a péče o dorůstající mláďata. V době vhodné ke kroužkování mláďat se k hnízdu dostavil specializovaný ornitolog.

**Projekt č. 151109, ZO ČSOP Alcedo - Ochrana hnízda čápa bílého na komíně v Netlukách.
Garant: Stanislav Chvátil**

Před přiletem čápů bílých na hnízdiště byl proveden průzkum stavu komína pod čapím hnízdem. Spolu s majiteli objektu byl opět potvrzen havarijní stav komína. Celá jeho horní partie na jihovýchodní straně (50 % obvodu) byla podepřena pouze jednou zvětralou cihlou. Podle vyjádření zedníků, kteří rekonstrukci komína prováděli, by komín s hnízdem čápů s největší pravděpodobností nepřežil následující zimu. Bezpečná oprava komína horolezcem by nebyla možná ani při využití jeho vnitřní přístupové cesty (sesunuté zdivo, uvolněné nebo chybějící stupy). Tak se plánovaná oprava komína s využitím horolezce stala nereálnou. Garant projektu spolu s majiteli objektu museli tedy zvolit jiné alternativy. V úvahu přicházelo odbourání skladů dřeva zamezujícího přístup vozidla s plošinou nebo žebříkem, vybudování nové příjezdové cesty přes podmáčené pozemky v sousedství, vytěžit porost dřevin pod komínem a zpevnit podloží s komínem sousedícího pozemku. Při provedení výše jmenovaných úprav a při suchém průběhu září nebo října se zdálo reálné využít plošinu na trambusu LIAZ s dosahem 20 m a možnou nástavbou pomocí žebříku. S majitelem plošiny byl v Netlukách proveden rozbor situace a domluveny další nutné přípravné práce. Výsledkem šetření bylo, že 16. září byla ke komínu přistavena lehká převozná plošina o dosahu 30 m, s obsluhou a zedníkem. Odstranění narušeného zdiva, zpevnění uvolněných partií a následné vyzdění komína trvalo 10 hodin. Pro následující hnízdní sezóny čápů bílých je jejich hnízdo na komíně v Netlukách, obsazované více než 50 let, zabezpečeno před zhroucením.

**Projekt č. 151110, ZO ČSOP Ciconia - Úpravy, opravy a ochrana hnízd čápů bílých v roce 2011.
Garant: Jaroslav Koleček**

V rámci projektu byla poskytnuta praktická pomoc čápům v terénu čištěním hnízd od náletových bylin, úpravou, opravou a snižováním hnízd, instalací technického zařízení pod hnízdo, umístěním nové umělé hnízdní podložky s materiálem atd. to vše podstatně přispělo k obsazení těchto hnízd adultními čápy bílými a vyvedení jejich mláďat.

Velmi důležitá byla i environmentální osvěta významu a ochrany čápů bílých pomocí médií, přednáškami, besedami, osvětovými materiály, výstavou a terénním působením.

Projekt č. 151111, ZO ČSOP Ciconia - Budování umělých hnízdních nor pro ledňáčky říční v okrese Litoměřice.

Garant: Pavel Čech

V roce 2011 bylo vybudováno nebo opraveno na 35 km toku řeky Labe celkem 15 umělých hnízdních nor pro ledňáčky říční. Na 35 km toku řeky Labe bylo v 1 případě prokázáno hnízdění v umělé noře. Dne 13.06.2011 byla na lokalitě pozorována 3 mláďata. Výsledek hnízdění je zadán do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP). Potravní základna pro ledňáčka říčního, t. j. drobná ichtyofauna, pulci, korýši, měkkýši, hmyz a jeho larvy, ojediněle části rostlin, byla pro ledňáčky v roce 2011 přiměřená. Velmi rozsáhlá a účinná byla environmentálně osvětová činnost. Jen od 01.01.2011 do 30.11.2011 se uskutečnilo 7 přednášek a besed pro školní mládež s účastí 102 dětí a 10 akcí pro veřejnost, podniky a organizace s účastí 295 osob. Při těchto akcích byly vesměs použity barevné diapozitivy formátu 6x6 cm, digitální snímky a nahrávky ptačích hlasů. Uskutečnila se i panelová propagace ochrany ledňáčka říčního ve vývěsní skřínce ZO ČSOP Ciconia a ekocentra Ciconia v Roudnici n.L. Realizovalo se i celoroční působení na mládež a veřejnost pomocí barevných fotografických letáčků – skládanek. Užitečné se ukázaly i osobní pohovory se sportovními rybáři v terénu o ochraně ledňáčků říčních.

Projekt č. 151113, ZO ČSOP Jaro - Praktická ochrana plazů na Velkém Jaroměřsku.

Garant: Blanka Mikátová

V rámci tohoto projektu (značná část však byla kofinancována z našich soukromých zdrojů jako hlavně dobrovolná práce, rodina, úspory, či sponzoři) byla zajištěna péče o 28 lokalit (celých nebo alespoň jejich dílčích částí) na území ČR a SR. Součet plochy jednotlivých zásahů tvoří více jak 15 ha. Dále byla v rámci tohoto projektu při částečném kofinancování ze strany Krajského úřadu Královéhradeckého kraje zajištěna péče o dalších pět lokalit významnějších pro plazy a to na celkové ploše přes 2,5 ha. Došlo k doplnění organického materiálu u stávajících líhnišť/zimovišť a ke zbudování dvou nových. Poslední částí projektu byla i osvěta široké veřejnosti, kdy bylo osloveno min. 1500 posluchačů.

Projekt č. 151114, ZO ČSOP Jaro - Praktická Hnízdní podpora skorce vodního na Velkém Jaroměřsku.

Garant: Pavel Čech

Hlavním přínosem projektu byla kompletní revize sítě 153 umělých hnízdních příležitostí pro skorce vodní v centrální oblasti Velkého Jaroměřska. Výsledkem je nyní opět ideální stav, kdy jsou umělými hnízdními příležitostmi osazena snad téměř úplně všechna vhodná místa v centrální části Velkého Jaroměřska. Všechny umělé hnízdní příležitosti jsou pro hnízdící ptáky velmi bezpečné a není proto divu, že jsou hojně využívány ke hnízdění nejen ze strany skorce vodního (v budkách hnízdí minimálně dvacet párů skorců), ale i konipasa bílého a horského (v budkách hnízdí vyšší desítky párů). Populace skorce i konipasů vykazují jednoznačný nárůst lokálních populací v porovnání se situací jaká byla před zbudováním „hnízdni sítě“. Díky zakoupení kvalitního aku vrtacího kladiva se podařilo osadit i nová potencionální hnízdiště.

Projekt č. 151115, ZO ČSOP Jihlava - Záchranné transfery obojživelníků u Kamenice 2011.

Garant: Jiří Vojar

Celkem bylo v rámci projektu v období 28.3. až 29.4.2011 přeneseno 808 obojživelníků, z toho 748 ropuch obecných, 29 blatnic skvrnitých, 14 čolků obecných, 16 skokanů hnědých a 1 rosnička. Na instalaci zábran spolupracovali členové ZO ČSOP 59/11 Jihlava s dětmi ze ZŠ Kamenice, vlastní záchranné přenosy a sklizení zábran pak prováděli děti ze ZŠ Kamenice pod dohledem ředitele školy.

Projekt č. 151116, ZO ČSOP Křižánky - Záchranné transfery obojživelníků při jarním tahu na Jičínku.

Garant: Jiří Vojar

Celkem bylo v rámci projektu přeneseno 5727 jedinců. Z hlediska přítomnosti druhů lze považovat za zajímavější lokalitu Slavhostice. Počet zde zachycených kriticky ohrožených čolků velkých se každoročně zvyšuje a v roce 2011 zde byla odchycena i jedna blatnice skvrnitá, čímž se prokázal její výskyt na zmíněném stanovišti. Na lokalitách letos probíhala také ekologická výchova: pod vedením člena ZO ČSOP Křižánky-Jičín se transferů zúčastnilo celkem 12 dospělých a 6 dětí a to vždy po max. 2 osobách najednou.

Projekt č. 151117, ZO ČSOP Krkonoše - Podpora hnízdních možností zpěvných ptáků v lesích – III. etapa (2011).

Garant: Jaroslav Koleček

Sledované budky (40 sýkorníků) byly instalovány 7. 3. 2010 na Hlinském vrchu u Hostinného (LS Dvůr Králové n. L.). Budky byly zkontrolovány a vyčištěny na konci srpna. Celkem 22 budek bylo obsazeno sýkorami a 1 brhlíkem. V jedné budce bylo nalezeno nedokončené hnízdo, 7 budek bylo prázdných, ve 4 / 3 budkách bylo při vyčištění nalezeno vosí / sršní hnízdo (z toho ve 2 / 1 spolu s ptačím), v pěti budkách byl nalezen pouze ptačí trus a peří. Dále byli v budkách objeveni slimáci, škvoři, mury a ptačí blechy. Celkem bylo nalezeno 15 nevylihnutých vajec a 1 uhynulé mládě.

Projekt č. 151118, Modron, občanské sdružení - Podpora hnízdních možností zpěvných ptáků ve Velešíně ve spolupráci s Lesy ČR.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v obci Velšín nad Římovskou přehradou (spolupráce s LČR Český Krumlov). V sadě ve Velešíně bylo v roce 2010 vyvěšeno 10 budek. Z tohoto počtu byly 3 budky obsazeny sýkorami, 2 vosami, 1 rehkem. V roce 2011 bylo vyvěšeno v převážně 30–50letých javorovo-smrkových porostech (540 m n. m.) ve výšce 3–6 m dalších celkem 60 budek (20 velkých a 20 malých sýkorníků, 13 šoupákovníků a 7 rehkovníků).

Projekt č. 151119, ZO ČSOP SEV Mravenec - Podpora hnízdních možností zpěvného ptactva.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován 15.–16. 10. na lokalitách Chválkov a Černovice (Benešov nad Lipou; okres PE). Na území bylo v letech 1996, 2004 a 2006 ve smrkových porostech (40–70 let) vyvěšeno celkem 569 sýkorníků, rehkovníků a šoupákovníků (630–710 m n. m.). V roce 2011 bylo se zapojením dětí a mládeže kontrolováno 383 budek, dalších 100 budek bylo na lokalitě Hříběcí vyvěšeno nově. Celkem 120 budek bylo obsazeno blíže neurčeným druhem sýkory, 6 budek bylo obsazeno sýkorou modřinkou, 3 koňadrou, 35 brhlíkem a 2 šoupálkem. V 9 budkách byl zjištěn plch či plšík, v 5 myšice, v 13 vosy, v 5 sršně a v 4 blíže neurčený hmyz, ve 3 pavouci a v 1 čmeláci. V 31 budkách bylo nalezeno blíže neurčené hnízdo. V 54 budkách byl nalezen pouze trus nebo ptákům sloužily jen jako nocoviště. V jedné budce byly nalezeny rybí šupiny. Celkem 24 budek bylo zničeno nebo poškozeno. Nejméně 160 budek se nepodařilo dohledat.

Projekt č. 151120, ZO ČSOP Neurazy - Podpora hnízdních možností ptáků v lese Kakov.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v lese Kakov v PP Plánický hřeben (kv. 6547, okres PJ a KT) v převážně smíšených porostech stáří 30–80 let ve 450–500 m n. m. V březnu byly budky zkontrolovány a doplněny o deset opravených a patnáct nových sýkorníků. Čištění budek probíhalo od září do listopadu. Z celkových 252 budek vyvěšených od roku 2003 (210 sýkorníků, 20 rehkovníků, 22 šoupákovníků) nebylo 10 vůbec nalezeno, 17 poškozeno, 99 budek bylo obsazeno sýkorami, 7 brhlíky, 10 sršni a 9 vosami. U 8 budek nebyly údaje zjištěny a 119 budek nebylo obsazeno (35× pouze trus).

Projekt č. 151121, ZO ČSOP Nové Hradky - Podpora hnízdních možností zpěvných ptáků na Novohradsku.

Garant: Jaroslav Koleček

Práce probíhaly na lokalitách Kapinos – Hlavní, Bukovská, Scheichenostova a Okružní alej, Manipulační sklad, Jakule – cesta na Klíny, Hamerská a Herbstův alej, Jakule – Petříkov a Jiříkovo údolí – Klíny (okres CB, k. ú. Údolí u Nových Hradů, Byňov, Těšínov, kv. 7154, 7155, 7254 a 7255, 470–510 m n. m.). Lesní porosty (smrk, borovice) dosahují stáří 30–100

let. Budky jsou vyvěšeny 3–7 m nad zemí na dubech, bucích, smrcích, borovicích, modřínkách, jedli, lípě, osice, bříze, v kůlně a hale. ZO pečovala v roce 2011 celkem o 158 budek vyvěšených v letech 2004–2008 (7 barelů – 2 obsazeny puštíkem a 1 čmeláky, 11 rehkovníků – 7 obsazeno rehy; 141 sýkorníků – 20 obsazeno brhlíky, 31 modřínkami, 63 koňadrami, 1 babkami a 17 sršněmi). Celkově bylo 142 ze 158 vyvěšených budek obsazeno (tj. 90 %).

Projekt č. 151122, OV ČSOP Vsetín - Ochrana rodu *Bombus* instalací hnízdních budek na pozemcích ve vlastnictví ČSOP.

Garant: Miroslav Pavelka

Dle metodiky ČSOP bylo zhotoveno 50 budek, které byly natřeny vodou ředitelnými barvami. Pak byly rozmístěny do terénu. Výsledky se mohou projevit nejdříve v příštím roce na jaře, ale v minulých letech byla pozorována až 15 % obsazenost čmeláčníků čmeláky, kteří si je jako své „obydlí“ sami vyhledali.

Projekt č. 151123, ZO ČSOP Pacov - Vytváření a čištění budek 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v obcích Hrobská Zahrádka a Oblajovice (LS Pelhřimov, revír Pacov). Na území bylo v letech 2009 a 2010 v převážně 60–100letých smrkových porostech (600–650 m n. m.) vyvěšeno ve výšce 3 m celkem 200 budek (80 sýkorníků, 85 šoupálkovníků a 35 rehkovníků). Budky byly čištěny 5. 11. Následně bylo vyvěšeno dalších 100 budek (80 sýkorníků a 20 šoupálkovníků) na lokalitě Dlouhé Louky u Cedoraze. Celkem 69 z 200 sledovaných budek bylo obsazeno ptáky (48× sýkorovití, z toho 3× koňadra a 1× uhelníček, 3× brhlík a 17× nalezeno rozestavěné či opuštěné hnízdo a 1× vejce bez hnízda). Drtivá většina neobsazených budek byla ptáky využívána jako úkryt. Budky obsadil i blanokřídlý hmyz (5), 1 budka byla poškozena. Do realizace projektu byly zapojeny děti a mládež.

Projekt č. 151124, ZO ČSOP Plzeňsko - Aktivní ochrana ohrožených druhů dravců a sov v západních Čechách.

Garant: Petr Orel

Během roku 2011 byl prokázán výskyt sokola stěhovavého na Šemnické skále u Karlových Varů a na 6 lokalitách na území NP a CHKO Šumava. Na Šumavě se podařilo prokázat hnízdění na všech šesti vhodných lokalitách. Úspěšná hnízdění však byla prokazatelně jen na dvou lokalitách a jedné lokalitě s velkou pravděpodobností. Na jedné lokalitě byla okroužkována tři mláďata sokolů. Tři hnízdění byla neúspěšná z toho na dvou hnízdech byla mláďata prokazatelně předována jiným druhem. Na jedné lokalitě bylo hnízdění neúspěšné pravděpodobně z důvodu „vyplavení“ hnízda. I přes poměrně malou úspěšnost hnízdění má populace sokola stěhovavého na sledovaném území stále stoupající tendenci stejně jako na území celé ČR. U žádného dospělého jedince nebylo zjištěno označení ornitologickým kroužkem. Dále se podařilo vytvořit na 5 vhodných lokalitách nové hnízdní příležitosti pro sokola stěhovavého. Na jedné starší lokalitě se podařilo vytvořit novou 'bezpečnou' hnízdní kotlinku. Na další vhodné lokalitě zrevidovat a znovu provozovat starší budku pro sokola.

Projekt č. 151125, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Podpora hnízdních možností dutinových ptáků na LS Náměšť nad Oslavou 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

V rámci projektu bylo během roku 2011 vyrobeno a během listopadu vyvěšeno celkem 80 budek. Byly vyrobeny různé typy sýkorníků (sýkorník malý, sýkorník velký, lejskovník, špačník) a rehkovníků (pro lejsky šedé, rehy domácí, červenky obecné a střízlíky obecné), které byly vyvěšeny v lesích na Lesní správě Náměšť nad Oslavou, konkrétně v lesních revírech Kralice, Náměšť nad Oslavou, Pozďatín a Velká Bíteš. Vyvěšené budky byly zaměřeny GPS.

Projekt č. 151126, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Kontrola a čištění budek na LS Nové Město na Moravě 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v LS Nové Město na Moravě, revírech Devět Skal, Koníkov, Milovy a Skelné (kv. 6362, 6462, 6562, okres ZR). Na území bylo kolem roku 2001 a v roce 2004 v přibližně 40–110letých smrkových porostech (536–817 m n. m.) vyvěšeno celkem 77 sýkorníků, 42 šoupálkovníků, 2 rehkovníky a 1 puštíkovník (pořízeny GPS souřadnice budek). Budky byly kontrolovány od května do srpna, čištěny a opraveny v listopadu (celkem 158 kontrol). Dohromady / v roce 2011 bylo 67/38 budek obsazeno blíže neurčenými sýkorami, 6/6 koňadrami, 6/6 uhelníčky, 15/1 brhlíky a 1/1 špačky. Dalších 1/1 budek obsadili plšáci, 10/0 vosy a 1/1 mravenci. Celkem 34 budek bylo poškozeno strakapoudy, dalších 7 strakapoudi v roce 2011 predovali.

Projekt č. 151127, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Kontrola a čištění budek na LS Třebíč 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován na lokalitách Dalešice a Myslibořice (LS Pelhřimov, revír Třebenice a Radkovice, kv. 6862, 6961, okres TR). Na území bylo kolem roku 2001 v přibližně 30–80letých smíšených porostech (390–532 m n. m.) vyvěšeno celkem 86 sýkorníků a 2 kulíškovníky (pořízeny GPS souřadnice budek). Budky byly kontrolovány od března do června, čištěny a opraveny v listopadu (celkem 198 kontrol). Dohromady / v roce 2011 bylo 61/32 budek obsazeno blíže neurčenými sýkorami, 8/8 koňadrami, 8/8 modřinkami, 2/2 uhelníčky, 21/3 brhlíky, 5/3 lejsky bělokrkými a 1/0 rehy zahravnými. Dalších 15/1 budek obsadili plšáci, 2/2 čmeláci, 2/0 sršně a 10/2 vosy. Padesát budek bylo poškozeno strakapoudy, dalších šestnáct strakapoudi v roce 2011 predovali.

Projekt č. 151129, Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině - Ochrana hnízd motáka lužního (Circus pygargus) 2011.

Garant: Daniel Křenek

V Kraji Vysočina bylo v roce 2011 dohledáno 28 hnízd motáka lužního, z nichž 4 byla bezprostředně ohrožena zemědělskými pracemi a bylo nutné u nich realizovat ochranná opatření. Potenciálně bylo ohroženo více hnízd, ale ta byla predována ještě před započatou sklizní plodin. Vzhledem k vysoké predaci by bylo žádoucí oplocovat všechna dohledaná hnízda motáka lužního již při jejich nalezení, a to nejen v zemědělských kulturách, ale i na rudéralech a mokřadech, neboť aplikace odpuzujících prostředků není příliš účinná.

Projekt č. 151131, Prostřem, občanské sdružení - Ochrana hnízd motáka lužního (Circus pygargus) 2011.

Garant: Jaroslav Koleček

Náplní projektu byla výroba celkem 20 ptačích budek (10 ks sýkorník a 10 ks rehkovník) účastníky Dne lidových řemesel pořádaného 1. 5. Účastníci akce si vyrobené budky odnesli domů. Do problematiky byla zapojena široká veřejnost a žáci ZŠ.

Projekt č. 151132, Sagittaria - Hnízdní a úkrytová podpora samotářských včel a čmeláků.

Garant: Miroslav Pavelka

Náplní projektu bylo vytvoření komplexu poskytující vhodné úkryty a hnízdiště pro různé druhy samotářských včel a čmeláků v rámci zemědělské a urbanizované krajiny. Kromě této funkce, je hnízdiště také zajímavým prvkem v krajině, který bude seznamovat veřejnost s rozmanitostí našich opylovačů a jejich přírodním i socioekonomickým významem.

Projekt č. 151133, ZO ČSOP Silvatica - Čištění budek v prostoru Louštína.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v revíru Lužná na Rakovnicku, v části od háj. Sládkův kříž k Louštínu a háj. Třtická lísa. V zájmovém území (porosty stárí 20–150 let, 390–490 m n. m.) bylo vyvěšeno celkem 319 budek. Sedm budek nebylo nalezeno (staré budky) a šest nových budek bylo zcizeno (dvě v roce 2010, čtyři v roce 2011). Z 306 čištěných budek bylo 204 obsazeno sýkorami (67 %), 19 brhlíky (6 %), 11 sršni (4 %), 3 plchy (1 %) a 1 vosami (< 1 %). Počet budek obsazených sýkorami koresponduje s předchozími roky, v roce 2011 byl vyšší počet hnízdicích brhlíků, ale také vyšší počet budek obsazených sršni. Všechny budky byly vyčištěny během listopadu.

Projekt č. 151134, Suchopýr o.p.s. - Jedeme v tom s obojživelníky 3.

Garant: Jiří Vojar

Celkem bylo v rámci projektu na bariéry odchyceno 2 223 obojživelníků, což je o 1 124 více než v roce 2010. K viditelnému nárůstu došlo zejména u čolků. Mírný nárůst v počtu byl zaznamenán i u ropuch. Oproti předchozím rokům bylo zachyceno i několik juvenilních jedinců. Navýšení je patrné také u skokana hnědého. V tomto případě je ale příčinou spíš načasování stavby bariéry, která díky náhlé změně teplot musela být postavena o něco dříve, a tím byli zachyceni v tahu i skokani, kteří jinak přejdou ještě před jejím dokončením. Část migrujících obojživelníků byla směřována do propustku pod silnicí, který svými parametry (především dostatečné prosvětlení) migraci umožňuje. Z každé strany propustku byly vynechány 2 sběrné nádoby a obojživelníci byli fólií vedeni přímo do propustku, kterým přirozeně a bezpečně překonali silnici. Podle zkušenosti z roku 2008, kdy byly nádoby umístěny i okolo propustku, lze předpokládat, že propustkem prošlo dalších 100 – 150 živočichů.

Projekt č. 151135, ZO ČSOP Veronica - Líhniště užovky stromové v oblasti Vlárského průsmyku.

Garant: Jiří Vojar

Aktivita podpořená tímto projektem zahrnovala vybudování jednoduchého speciálního biotopu - líhniště v oblasti Kochavec na pozemcích soukromě hospodařícího zemědělce. Na pozemcích byl vybudovaný roubený základ, který byl naplněn vhodným materiálem (ovčí hnůj, sláma a piliny, drobné větve). V okolí je užovka pozorována, a tak smyslem projektu je připravit jí prostředí, aby se v něm mohla trvale vyskytovat a množit. Prozatím je ale brzo hodnotit, zda užovky nabízené líhniště využijí či nikoliv.

Projekt č. 151136, ZO ČSOP Lednice - Péče o budky pro zpěvné ptactvo ve Valtickém a Poštorenském háji.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v lesním komplexu Boří les složeném z porostů borovice lesní (47 %), dubu ceru (28 %), dubu (12 %), akátu (5 %) a ostatních dřevin (habr, lípa, jilm, modřín). Leží v jižní části okresu Břeclav mezi městy Břeclav a Valtice v katastrálních územích obcí Valtice, Hlohovec, Poštorná a Charvátská Nová Ves (kv. 7266 a 7267, 2850 ha, 170–207 m n. m.). Bylo sledováno celkem 418 budek, z toho 84,7 % bylo obsazeno ptáky. Budky osídlilo celkem osm druhů ptáků (koňadra – 101, modřinka – 42, uhelníček – 5, lejssek bělokrký – 176, brhlík – 4, vrabec polní – 20, červenka – 5 a šoupálek 1 budku). Ve dvou šoupálnících byly zaregistrovány myšice, dále sršně a netopýři. Součástí projektu bylo i kroužkování ptáků, srovnání s výsledky z minulých let a přehled obsazenosti budek lejskem bělokrkým.

Projekt č. 151137, ZO ČSOP Vlašim - Zabezpečení tahových cest obojživelníků přes komunikace v jihovýchodní části Středních Čech.

Garant: Jiří Vojar

Cílem tohoto projektu bylo provedení záchranného transferu na osmi lokalitách Středních Čech, celková délka zábran činila 3150 m. Přeneseno bylo téměř 9479 ks nejméně pěti druhů obojživelníků. Jde o dlouhodobý (na pěti lokalitách probíhají transfery od 2004), metodicky zvládnutý projekt, který, kromě zachráněných obojživelníků, přináší nesmírně cenné údaje o vývoji počtu zachráněných obojživelníků v čase a početnosti obojživelníků vůbec. Významným přínosem je zapojení studentů středních a vysokých škol a veřejnosti, zejména místních občanů včetně medializace transferů v tisku a televizi.

Projekt č. 151138, ZO ČSOP Vlašim - Podpora hnízdních možností zpěvného ptactva v částech revírů LČR s.p. LS Tábor a LS Dobříš.

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován na čtyřech lesních lokalitách (porosty stáří 20–70 let) – Miličín, Kvašňov, Větrov a Bolechovice. Na lokalitách bylo sledováno celkem 157 budek pro pěvce a 2 pro sýce rousné, z toho v roce 2011 bylo 43 sýkorníků vyvěšeno nově. Budky byly kontrolovány 29. 5. a 1. 6. a čištěny během září. Celkem 115 budek (72,3 %) obsazeno ptáky (37× koňadra, 29× modřinka, 14× uhelníček, 1× parukářka, 4× sýkora sp., 2× brhlík, 1× rehek zahradní, 3× lejsek šedý, 2× šoupálek a 1× krutihlav), z toho ve 21 budkách byl nalezen pouze základ hnízda. Tři budky byly obsazeny vosami, 1 čmeláky, 1 myšicemi, 35 zůstalo prázdných a 2 nebyly nalezeny nebo zničeny. Cca 10 % budek vykazuje poškození strakapoudem, zejména na bocích a v zadní části.

Projekt č. 151139, Zamenis, o.s.- Podpora místních obyvatel při realizace záchranného programu užovky stromové.

Garant: Blanka Mikátová

V rámci projektu bylo zbudováno líhniště o velikosti 3 x 3 m dle metodiky záchranného programu pro užovku stromovou. Práce byly provedeny ve spolupráci občanského sdružení Zamenis a p. Třepeše, místního obyvatele a vlastníka pily. Místo realizace leží na okraji areálu druhu a záměrně upravené biotopy pro užovku stromovou zde doposud chyběly a proto lze předpokládat, že v příštích sezónách bude toto líhniště zájmovým druhem využíváno. V příštích letech bude lokalita pravidelně sledována dle metodiky záchranného programu.

Projekt č. 151140, Občanské sdružení Zelené srdce - Budou žít?.

Garant: Petr Orel

V roce 2011 se podařilo ve sledovaném území okresů Pelhřimov, Havlíčkův Brod a Kutná Hora prokázat v budkách hnízdění jednoho páru sov pálených, který vyvedl 3 mláďata. Celkem byla provedena kontrola a údržba 195 budek. V roce 2011 byl projekt zaměřen také na sledování výskytu dalších druhů sov a dravců vyskytujících se v zemědělských areálech.

Projekt č. 151141, Občanské sdružení Zelené srdce - Podpora sýce rousného na Vysočině.

Garant: Petr Orel

Jde o dlouholetý projekt, v rámci něhož bylo na vhodných lokalitách vyvěšeno a je udržováno celkem 39 budek pro sýce rousného. Hnízdění v budkách v roce 2011 nebylo prokázáno.

Projekt č. 151142, Občanské sdružení Zelené srdce - Podpora pěvců v krajině Vysočiny.

Garant: Jaroslav Koleček

Sledované budky (325 sýkorníků, 24 šoupálníků a 15 polobudek pro konipasy a skorce) byly instalovány v letech 1996–2005 na lokalitách PR Křemešník, PP Čertův Hrádek, Rousínovský les, Posázaví (LS Pelhřimov a Ledec nad Sázavou) a jinde v okresech PE a HB v převážně smrko-bukových lesích s příměsí borovice (40–80 let) či na mostech a v okolí vod (polobudky). Budky byly zkontrolovány a vyčištěny během listopadu. Celkem 111 budek bylo obsazeno sýkorami, 14 brhlíky, 7 konipasy a 1 skorci. Dalších 11 budek obsadily vosy, 9 plšící, 6 myšice. Nejméně 209 budek bylo zničeno nebo vyřazeno kvůli značnému poškození, 22 nenalezeno, 2 sejmuty (přemístění) a 153 neobsazeno. Dalších 81 sýkorníků, 19 šoupálníků a 15 sýcovníků bylo nově vyvěšeno.

Projekt č. 151143, Občanské sdružení Zelené srdce - Stěhování obojživelníků v lokalitě Smrdov.

Garant: Jiří Vojar

V rámci projektu byl proveden transfer obojživelníků na lokalitě Smrdov u Humpolce. Byla postavena 100 m dlouhá zábrana, kde byli obojživelníci dvakrát denně kontrolováni. Celkem bylo přeneseno přes 600 jedinců tří druhů obojživelníků, převažovala ropucha obecná.

Projekt č. 151144, ZO ČSOP Olza - Podpora výskytu vzácných živočišných druhů v Lužním lese v Lyngu.

Garant: Jaroslav Koleček

Realizace projektu probíhala zejména v lužním lese vykoupeném v roce 2008 byly v rámci kampaně Místo pro přírodu v blízkosti řeky Olše na k. ú. Dětmárovice (okres Kl, cca 200 m n. m.). Území je součástí EVL Niva Olše – Věřňovice a Ptačí oblasti Heřmanský stav – Odra – Poolší. Realizátoři vyvěsili budky pro morčáka (1 ks), sovy (2 ks) a pěvce (8 ks) v místě pravidelného výskytu cílových druhů. Budky pro pěvce byly umísťovány do výšky cca 2–3,5 m, budky pro morčáka a sovy byly umístěny do výšky 6–7,5 m. Vletové otvory byly směřovány na J, V a JV. Čtyři budky pro pěvce byly instalovány v první dekádě dubna, zbývající budky byly instalovány v průběhu září a října. Ze čtyř budek pro pěvce byly tři obsazeny ještě v průběhu dubna, a to v jednom případě brhlíkem lesním a ve dvou případech sýkoru koňadrou. Čtvrtá budka byla obsazena sýkorou koňadrou na konci května – pravděpodobně druhé či náhradní hnízdění. Ve dvou budkách koňadry zahnízdily i podruhé. Budky použité ke hnízdění byly v říjnu vyčištěny.

Projekt č. 151145, ZO ČSOP Klenice - Přenášení obojživelníků u PP Pohradská tůň a Dolní Rokyté.

Garant: Jiří Vojar

V rámci projektu byl proveden záchranný transfer obojživelníků na třech lokalitách na Mladoboleslavsku (PP Podhradská tůň, rybník Krupský, obec Bradlec). Kromě členů ZO se záchranných akcí zúčastnili i dobrovolníci z řad občanů, velmi pozitivní je zapojení 52 dětí ze ZŠ. Přeneseno bylo 1398 jedinců sedmi druhů obojživelníků, převážně ropuch obecných. Akce byla prezentována v místním tisku.

Projekt č. 151146, ZO ČSOP Podorlicko - Transfér obojživelníků v lokalitě Přívrat.

Garant: Jiří Vojar

Jde o dlouhodobý (od roku 2004) a úspěšně řešený projekt na záchranu migrujících obojživelníků u obce Přívrat v blízkosti České Třebové. V roce 2011 bylo přeneseno 7357 jedinců sedmi druhů obojživelníků. Projekt se realizoval ve spolupráci se specializovanou firmou Natura Service s.r.o. a MÚ Č. Třebová a se širokým zapojením řady dobrovolníků. V rámci projektu proběhla i osvětová činnost u mládeže a jeho medializace.

Projekt č. 151147, ZO ČSOP Sezimovo Ústí - Budky pro sovy a dravce - okres Tábor 2011.

Garant: Petr Orel

V rámci projektu proběhl v roce 2011 monitoring obsazenosti instalovaných budek určených především pro sýce rousného, puštíka obecného a poštolku obecnou v lokalitách Přírodního parku Polánka, Dubských vrchů a území v okolí města Mladá Vožice. Budky určené pro poštolku obecnou jsou hojně obsazovány a poštolkami k hnízdění využívány. 7 z 8 registrovaných hnízdění poštolky obecné bylo úspěšných, bylo vyvedeno celkem 26 mláďat. Kromě využití budek poštolkou obecnou byly v 1 případě budky využity k hnízdění sýcem rousným a v 1 případě puštíkem obecným. Obě tato hnízdění byla pravděpodobně úspěšná. Nízká obsazenost budek sovami mohla být způsobená velikostí jednotlivých populací, dostatkem vhodných přirozených hnízdních možností a preferencí místních populací na přirozené dutiny, kterých je v daných lokalitách hojnost. Budky byly dále hojně využívány k hnízdění jinými druhy ptáků (pěvci) a rovněž tak byly obsazeny i hmyzem, v jednom případě pak i kunou lesní. Realizátoři projektu věnovali také pozornost osvětové a propagační činnosti, která byla v roce 2011 zaměřena na navázání aktivní spolupráce s lesníky a myslivci, rovněž tak i na popularizaci ochrany dravců a sov mezi širokou veřejností se zaměřením na děti.

Projekt č. 151148, ZO ČSOP Břeclav - Servis 1400 budek pro pěvce v oboře Soutok (LZ Židlochovice).

Garant: Jaroslav Koleček

Projekt byl realizován v oboře Soutok (LS Lanžhot) v okrese BV a Ptačí oblasti Soutok-Tvrdonicko. Bylo sledováno celkem 1794 budek, z toho 29 budek bylo před začátkem hnízdního období vyvěšeno nově, dalších 66 bylo opraveno nebo vyměněno. Obsazeno bylo 91,7 % budek, hnízdní úspěšnost dosáhla 89,8 %. Budky osídlilo celkem min. 13 druhů ptáků (mj. krutihlav – 6, lejskek bělokrký – 674, koňadra – < 300, šoupálek sp. – cca 20, špaček – 9 a vrabec polní – 21 budek). Ve 34 budkách bylo nalezeno pohromadě několik druhů uhynulých žab. Třicet budek bylo obsazeno netopýry, v dalších byl nalezen jejich trus. Jedenáct budek osídlily myšice. Celkem pět budek bylo obsazeno sršni, osm vosami, v některých budkách byli nalezeni mravenci. Sezóna nebyla příliš ovlivněna klimatickými výkyvy na jaře. Ztráty byly

standardní. Výsledky byly ve srovnání s jinými lety průměrné a pokles obsazenosti mírný. Hnízdí úspěšnost se proti roku 2010 zvýšila.

Projekty zaměřené na činnost „Příprava sadbového materiálu a výsadby ohrožených druhů dřevin“

Projekt č. 161101, ZO ČSOP Berkut - Staré krajové odrůdy bečovska.

Garant: Martin Lípa

Hlavním výstupem projektu v roce 2011 bylo odborné ošetření nových i starých exemplářů starých krajových odrůd ovocných stromů a údržba genofondového sadu. Dopad projektu je jak na volnou krajinu (lokality Zlatý vrch i Nad tunelem), tak i v uzavřeném areálu Bečovské botanické zahrady, která je územím, kde se navzájem stýkají a prolínají přírodní stanoviště se stanovišti člověkem přetvořenými. Svojí celkovou rozlohou a zaměřením umožňuje areál kvalitně prezentovat a zajistit životní podmínky pro organismy autochtonní i introdukované. Vzhledem k postupující regeneraci celého areálu a stoupajícímu počtu návštěvníků je velmi vhodná obnova původních ovocných sadů s použitím místních krajových odrůd ovoce (jabloně, třešně, hrušně, švestky) jako genofondového sadu. Realizací projektu dochází k zvýšení edukativní nabídky v botanické zahradě tak i k zajištění životních podmínek pro rostliny a živočichy vázaných na daný biotop.

Projekt č. 161102, ZO ČSOP České Budějovice - Genofondový sad starých ovocných odrůd z vojenského újezdu Boletice.

Garant: Martin Lípa

V jarních měsících byl u všech 40 vysazených stromků proveden výchovný řez. V červnu, červenci a koncem srpna byl celý pozemek pokosen a travní hmota byla z pozemku odvezena. Pro podpoření biologické ochrany rostlin a zvýšení biologické rozmanitosti pozemku byly sadu instalovány 3 ptačí budky (2 rehkovníky a 1 sýkorník) a z mokřiny byla vytvořena tůňka. Na podzim bylo vysazeno dalších 20 stromků vysokokmenů naroubovaných rouby z českokrumlovska a byla zajištěna ochrana proti okusu.

Projekt č. 161103, ZO ČSOP České Budějovice - Výsadba krajových odrůd ovocných stromů ve spolupráci s Lesy ČR.

Garant: Martin Lípa

Výše uvedený projekt se zabýval pokračováním rekonstrukce starého sadu na ppč. 718/15 KN v k.ú. Velešín. Dochováno je zde 36 stromů. Dále bylo v témže sadu dosazeno dalších 20 stromů v jarním období a 10 v podzimním termínu.

Projekt č. 161104, Čmelák - Společnost přátel přírody - Záchrana ohrožených druhů dřevin na Liberecku.

Garant: Karel Kříž

Obsahem projektu byly kroky směřující k záchraně genofondu a zajištění dostatku sadebního materiálu těchto druhů ohrožených dřevin: jedle bělokorá, jilm horský, jilm vaz, lípa velkolistá, lípa malolistá, třešeň ptačí, hrušeň polnička, jablono lesní, lýkovec jedovatý, kalina obecná, řešetlák počistivý, brslen evropský, svída krvavá. Semena byla sbírána přímo ze stromů (keřů) nebo země pod nimi. Osivo bylo vyluštěno a stratifikováno dle běžných metodik a vyseto v lesních školkách, kde jsou pěstovány bez chemie a těžké mechanizace biologickým způsobem. Všechny sazenice vypěstované ze sebraného osiva budou použity na výsadby do lesních porostů i do volné krajiny dle oblasti přirozeného výskytu. Přednostně jsou umisťovány do lokalit dohodnutých se Správou CHKO Jizerské hory, do biocenter a biokoridorů.

Projekt č. 161105, ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem - Ovocný sad BRC.

Garant: Martin Lípa

Výsadba proběhla v říjnu 2011. V rámci projektu bylo vysázeno 12 ovocných dřevin. Jámy pro jednotlivé výpěstky byly vykopány v objemu 0,2 m³ a stávající zemina byla doplněna vyzrálým kompostem. Ke každému stromu byl zatlučen kůl. Po slehnutí zeminy budou stromky úvazky ke kůlu ukotveny a následně kmen obalen do oplátku, který bude dřeviny chránit před okusem zvěře. Dále byla provedena probírka přehuštěného porostu švestek.

Projekt č. 161106, Sagittaria - Kultivace jalovce obecného ze zájmových lokalit pozemkového spolku Sagittaria.

Garant: Karel Kříž

Materiál sebraný v rámci projektu byl očištěn a připraven k výsevům a výsadbám. Následně proběhly samotné výsadby řízků jalovce do vaniček s perlitem. Odděleně byly vysazeny jalovce z lokality Lísky a z lokality Norberčany. Celkem bylo vysazen 60 řízků jalovce obecného z lokality Lísky a 48 z lokality Norberčany. Výsev semen proběhl prakticky pouze z jedinců z lokality Lísky. Vyseto bylo cca 570 semen. Z lokality Norberčany byla vyseta pouze 3 semena. V rámci kultivací druhu probíhala péče o jedince napěstované z minulých let - 30 ks.

Projekty zaměřené na činnost „Seznamování veřejnosti s druhovou rozmanitostí a s možnostmi jejího zachování, včetně propagace a osvětové činnosti ÚSES“

**Projekt č. 171101, ZO ČSOP při SCHKO Jizerské hory - Celostátní koordinace Evropské noci pro netopýry.
Garant: Mojmír Vlašín, KÚVR ČSOP**

Cílem projektu bylo zajistit celostátní koordinaci ENN. A to se i podařilo. Každý z pořadatelů, který měl zájem, obdržel plakáty a pamětní vstupenky. Každý, kdo oznámil místo a datum konání ENN do 15.6.2011, byl zároveň z právního hlediska kryt výjimkou na prezentaci živých netopýrů na veřejnosti, na hromadné akci. Podařilo se získat i informace o dalších pořadatelích ENN, kteří v minulých letech buď tuto akci nepořádali, nebo jsem o nich nevěděl. Všechny 46 ENN konaných v rámci ČR, se účastnilo rekordních cca. 4.500 návštěvníků.

**Projekt č. 171102, ZO ČSOP Javorníček - Živá zahrada - seminář k propagaci přírodních zahrad.
Garant: Petr Stýblo**

Všichni účastníci semináře se živě zajímali o problematiku živých zahrad, jejich spokojenost i zájem v diskusích svědčil o tom, že pořádaný seminář byl přínosem. V průběhu exkurzí si většina zájemců pořizovala fotodokumentaci a je předpoklad, že získané poznatky využijí na vlastních či školních pozemcích. Navázané kontakty začaly fungovat hned po semináři, kdy se někteří účastníci na svých zahradách dále vzájemně navštívili. Rozhodně doporučuji podobný seminář zopakovat i v dalších letech.

**Projekt č. 171105, Krajské sdružení ZO ČSOP Pardubického kraje - Krajská oborová setkání veřejnosti a členů ZO ČSOP Pardubického kraje.
Garant: KÚVR ČSOP**

Téma ochrany netopýrů bylo realizováno září ve Svitavách večerní exkurzí a terénním průzkumem pod vedením odborníka – člena ČeSON Mgr. J.Macha. Účastníci obdrželi publikaci Netopýři na Svitavsku a informační leták o zateplování domů. Téma invazní druhy rostlin bylo realizováno v září jednodenní přednáškou a následnou exkurzí v okolí Chocně pod vedením Květy Morávkové - garantky programu Ochrana biodiverzity. Účastníkům byly předány materiály ČSOP (plakáty, CD).

**Projekt č. 171106, ZO ČSOP Kněžice - Kontrola aktivit a celorepublikový seminář k programu Formica – Chaloupky, listopad 2011.
Garant: KÚVR ČSOP**

Realizátor od smlouvy odstoupil.

**Projekt č. 171108, RS ČSOP Novojičínka - Seminář ochrana biodiverzity pomocí aktivit pozemkového spolku.
Garant: KÚVR ČSOP**

Seminář se konal v sobotu 26.11.2011. Přes několikrát opakované pozvání se jej zúčastnily jen čtyři organizace a jeden soukromý zemědělec a jedna chovatelka koní. Celkem se sešlo 15 účastníků. Ti byli seznámeni se základními údaji o PS v ČR pomocí PPR připravené ve spolupráci s kanceláři ÚVR. Dále byli seznámeni s příklady PR kampaní při práci PS, vzory a typy smluv používaných PS, možnostmi financování PS a činnostmi místního PS (PS Domov při ZO ČSOP Jeseník n/O). Při PPR probíhaly diskuse k danému tématu. V odpolední části si účastníci prohlédli objekt komunitního centra Klášter a dvě lokality v péči PS Domov (pískovny) v okolí Blahutovic. Účastníci obdrželi metodické a prezentační materiály o PS a občerstvení s obědem.

**Projekt č. 171109, ZO ČSOP Nyctalus - Osvětové akce o ochraně netopýrů pro členy České speleologické společnosti.
Garant: Mojmír Vlašín, KÚVR ČSOP**

Osvětová akce propagovala důležitost ochrany netopýrů při pobytu v podzemí a při pracovních aktivitách speleologů. Poukázala na nevhodné způsoby jednání v podzemí a jejich negativní důsledky. Podpořila spolupráci speleologů a zoologů při ochraně netopýrů (např. záchrana významných lokalit s výskytem netopýrů Žebračka a Zálužné, kterým hrozí zasypaní). Ochrana netopýrů v jeskyních a starých důlních dílech se stává jedním z témat na všech významných setkáních speleologů. Akce byla přístupná veřejnosti.

Projekt č. 171112, SMRS ČSOP Valašské Meziříčí - Odborná oborová konference – Velké šelmy v příhraniční oblasti ČR-SR.

Garant: Barbora Telnarová, KÚVR ČSOP

Akce se uskutečnila ve dnech 18.–21. 10. a řídil ji osobně předseda ČSOP RNDr. Libor Ambrozek. Dny 18.–19. 10. byly věnovány odborným programům ČSOP a SZOPK, 20. 10. pak celý den výhradně šelmám. V současné době probíhá písemné zpracování přednesených referátů do sborníku, který bude vydán z prostředků mezinárodního projektu Příroda nezná hranic. Celkem vystoupilo 11 odborníků s referáty, v diskuzi pak většina z padesáti přítomných. Předseda svazu hodnotil akci vysoce pozitivně zejména po stránce odborné a schopnosti pořadatelů sloučením prostředků takovou akci uspořádat.

Projekt č. 171115, ZO ČSOP Valašské Meziříčí - Mokřady a jejich význam pro člověka a krajinu.

Garant: KÚVR ČSOP

Akce se jako mezinárodní seminář za účasti lektorů a účastníků ze SR uskutečnila v M-klubu Val. Meziříčí dne 2. 6. 2011. Ze zahraničních lektorů přednášeli RNDr. Vladimír Slobodník, CSc. (místopředseda ÚV SZOPK a zoolog CHKO Ponitrie) a RNDr. Ol'ga Removčíková (předsedkyně ÚV SZOPK a botanička Oravského muzea). Z českých lektorů hovořil Miroslav Dvorský (ČSOP Val. Meziříčí), který pak vedl i terénní exkurzi, Pavel Šálek (ČSOP VIA Hulín), Mgr. Jiří Jurečka (ČSOP Val. Meziříčí), jenž se věnoval studánkám, pramenům a Národnímu registru pramenů a studánek ČSOP, a Alena Pončová (ČSOP Alces). Účastníků bylo bezmála 50 a kromě členů ČSOP pracovníků OŽP či muzeí se zúčastnili i zástupci myslivců a studenti SŠ. Po semináři se konala exkurze na mokřady ve Stříteži n. B. a Choryni. Obě lokality jsou vyhlášeny jako ZCHÚ a jsou zde parcely v majetku naší ZO ČSOP.

Projekt č. 171116, ZO ČSOP Vlašim - Uspořádání XIV. Semináře pro odonatology.

Garant: KÚVR ČSOP

14. seminář odonatologů České republiky se uskutečnil ve dnech 2. – 4. 6. 2011 v okrajových částech Doupovských hor. Na pořádání semináře se organizačně podíleli M. Waldhauser za ČSOP Vlašim a P. Jiskra z AOPK ČR, středisko Karlovy Vary. Semináře se zúčastnilo celkem 18 odonatologů a ochránců přírody z mnoha regionů ČR, s řadou nových účastníků a také včetně jednoho zahraničního hosta, kterým byl Jürgen Phoenix z Německa.

Projekty zaměřené na činnost „Neadresná propagace ochrany druhu, skupiny druhů či biotopu pomocí informování široké veřejnosti o ohrožení a o možnostech aktivní ochrany“

Projekt č. 181108, ZO ČSOP Kněžice - Vydávání on-line časopisu Formica (navazuje na 12. ročníků zpravodaje Formica) v roce 2011.

Garant: KÚVR ČSOP

V průběhu měsíce listopadu 2011 byla zprovozněna internetová stránka Programu Formica - lesnimravenci.cz a to pod názvem „Formica – stránka nejen o lesních mravencích“. Kromě úvodních informací „O této stránce“, „Program Formica“ a „Časopis Formica“ najdou návštěvníci stránky v záhlaví celou řadu aktivních ikon, jimiž se dostanou k podstránkám: Aktuality – zde jsou zveřejňovány aktuální informace (po ztrátě aktuálnosti jsou ukládány do archivu aktualit a budou i v budoucnu dohledatelné), dále je zde Galerie fotografií a také Spřátelené weby – tedy odkazy na významné a zajímavé české i zahraniční internetové stránky se vztahem k problematice ochrany a poznávání mravenců.

Podstránka Program Formica podává informace o vlastním programu, zahrnuje informace o cílových druzích – tedy mravencích rodu *Formica* (včetně makrofotografií), informace i realizovaných i aktuálních projektech Programu Formica, metodické návody na problematiku lesních mravenců, doplněny budou určovací klíče a přehled důležité literatury. Podstránka Časopis Formica zavede uživatele přímo do prostředí internetového on-line časopisu. Poslední podstránkou je Fórum. Jedná se o klasické internetové diskuzní fórum obsahující osm samostatných tematicky vyhraněných fór zaměřených na lesní mravence, mravence obecně, na právní a praktickou ochranu mravenců, na stěhování hnízd mravenců a další.

Projekt č. 181114, ZO ČSOP Pro ježky - Leták „Ježci – jak jim můžeme pomoci?“.

Garant: Petr Stýblo

Výstupem tohoto projektu je vytištění 2000 ks letáku „Ježci – jak jim můžeme pomoci?“. Leták má formát skládané A4 a je celobarevný. Obsahuje tyto kapitoly: „Proč si ježci zaslouží naši pozornost?“, „Co ježky ohrožuje?“, „Jak můžeme ježkům pomoci?“, „Kdy potřebuje ježek lidskou pomoc?“ a „První pomoc ježkům“. Součástí letáku je i kontakt na Národní síť záchranných stanic. Leták obsahuje 4 barevné fotografie a 1 černobílou kresbu

Projekt č. 181118, ZO ČSOP Veronica - Popularizace činnosti pozemkových spolků v oblasti ochrany biodiverzity v časopise Veronica.

Garant: KÚVR ČSOP

Činnost pozemkových spolků pro ochranu biodiverzity a přírodní lokality, o které pečují, byly prezentovány v kontextu uvažování o šetrné turistice. Důraz byl kladen na přínos metody interpretace místního dědictví pro práci s veřejností v oblasti ochrany přírody. Projekt informoval o smyslu pozemkových spolků, dopadu jejich činnosti na místní krajinu. Veřejnosti podal tipy na environmentálně příznivou formu turistiky. Propagoval činnost ČSOP, nabídl příklady dobré praxe využití metody interpretace přírodního a kulturního dědictví. Jednotlivým ZO poskytl časopis pro ochranu přírody a krajiny Veronica.

Projekt č. 181119, ZO ČSOP Vlašim - Vydání bulletinu Lampetra VII.

Garant: KÚVR ČSOP

Monotematický bulletin Lampetra je zaměřen na hydrobiologii a ochranu biodiverzity stojatých i tekoucích vod, a to v širších souvislostech. Dosud bylo v šesti předchozích sbornících publikováno přes 60 originálních vědeckých příspěvků (v češtině, angličtině a němčině) věnovaných některým vodním či amfibickým bezobratlým živočichům (zoobentosu, vážkám, jepicím, vodním měkkýšům) i algologii, Z obratlovců se zde objevují články o mihulích, rybách, rybožravých ptácích. Objevují se tu i obecnější či metodicky zaměřené články (průtokový režim toků a vliv na biotu, bioindikace vodního prostředí, vliv úprav toků na biotu, problematika introdukovaných druhů ryb, záchranné odlovy a transfery ryb a mihulí, metodika zjišťování výskytu mihulí, invazní migrace ryb, repatriace lososa aj.). Ke speciálním tématům patří studium karotenoidů mihulí či vodních plísňích na jikrách mihulí. Tématické spektrum doplňují i analýzy muzejních sbírek ichtyofauny či etymologické studie věnované rybám. Ve sborníku publikovali i zahraniční odborníci (Německo, Polsko, nyní i Slovensko).

Projekt č. 181120, ZO ČSOP Vlašim - Živá zahrada – informační letáky.**Garant: Petr Stýblo**

Stávající letáky „Domov pro živočichy v zahradě“, „Ptačí budky“ a „Ježci a jak jim pomoci“ vydané ZO ČSOP Vlašim v rámci programu Ochrana biodiverzity v roce 2006 byly nejprve mírně graficky poupraveny a aktualizovány. Po schválení úprav garantem tohoto projektu byly tyto letáky zadány k tisku, každý v nákladu 2 000 kusů. Po vytisknutí byly letáky vystaveny do ekoobchůdku v budově ZO ČSOP Vlašim, kde budou distribuovány pomocí ekoporadny. Dále budou tyto letáky propagovány na nejrůznějších veřejných akcích ekocentra a budou sloužit k osvětě návštěvců zraněných zvířat předávaných do péče Záchranné stanice pro živočichy ve Vlašimi. Letáky budou také používány v rámci environmentálně vzdělávacích výukových programů realizovaných ZO ČSOP Vlašim.

Projekt č. 181122, EC Meluzína RCAB - Propagace krajových odrůd.**Garant: KÚVR ČSOP**

Databáze byla díky podpoře z programu Ochrana biodiverzity uvedena do provozu v listopadu 2010. Je přístupná na odkazu: <http://www.plantsdata.com/Ovoce.aspx>. Zájemce pomocí zatrhávání polí a pomocí rozbalovacích nabídek výběrových kritérií může zadávat požadované vlastnosti odrůdy. Ihned se mu zobrazí předběžná informace, kolik odrůd vyhovuje dosud zvoleným kritériím. Tak je informován o tom, zda má smysl pokračovat v zadávání dalších kritérií či nikoliv. V rámci software řešení byla databáze umístěna na webu a byl dodán publikační systém ke správě dat uživatelem - ECM. V rámci doplňkových textů byl na stránce www.meluzina.info/ umístěn článek, který má usnadnit nalezení databáze pomocí vyhledavačů. Případným zájemcům o celkový podklad databáze přibližuje hlavní prameny, ze kterých je databáze plněna, celkový záměr autorů, kritéria pro výběr a další informace důležité pro hlubší pochopení celkové koncepce databáze. Celkem bylo na odkazu <http://www.plantsdata.com/Ovoce.aspx> přístupno k 20.11.2011 101 starých odrůd ovocných stromů. Informace pro jednotlivé staré odrůdy byly získány rešerší pomologií. Dále byla použita data získaná v rámci mapování v letech 1998- 2011 a poznatky získané sledováním odrůd v genofondových plochách.